

VASA UNIVERSITET

Enheten för marknadsföring och kommunikation
Utbildningsprogrammet för språkbadsundervisning

Karoliina Muurimäki

Språkbad och livsval

En fallstudie om tidigare språkbads elevernas erfarenheter av språkbad och uppfattningar om språkbadets betydelse för deras liv

Avhandling pro gradu i svenska språket

Vasa 2020

INNEHÅLL	
TABELLER	2
TIIVISTELMÄ:	3
1 INLEDNING	5
1.1 Syfte	6
1.2 Material	8
1.2.1 Informanterna	12
1.2.2 Informanternas språkbadsbakgrund	14
1.2.3 Informanternas bostadsort	16
1.3 Etiska aspekter	16
1.4 Metod	17
2 SPRÅKBAD	20
2.1 Språkbad på internationell nivå	20
2.2 Språkbad i Finland	24
2.3 Språkbadsdidaktik	26
2.4 Föräldrarnas roll i språkbad	30
2.5 Tidigare forskningar i språkbad och CLIL	31
3 SVENSKAN I FINLAND	36
3.1 Det tvåspråkiga Finland	36
3.2 Svenskans betydelse i olika kommuner	37
3.2.1 Vasa	39
3.2.2 Helsingfors	41
3.3 Skillnader mellan språkbad och CLIL	42
3.4 Jämförelse mellan språkbadundervisning och CLIL-undervisning	43
4 TIDIGARE SPRÅKBADSELEVERS UPPFATTNINGAR OM SPRÅKBAD	46
4.1 Generell erfarenhet och uppfattning	46
4.2 Språkliga aspekter	47

4.3 Sociala aspekter	51
4.4 Pedagogiska aspekter	52
5 SPRÅKSTUDIER OCH ANVÄNDNINGEN AV SPRÅKBADSSPRÅKET SVENSKA I OLIKA LIVSSITUATIONER	55
5.1 Språkstudier i skolan	55
5.2 Språkbadspråket svenska och studier av främmande språk	58
5.3 Språkbadets inverkan på informanternas språkval	60
5.3.1 Studier	63
5.3.2 Arbete	66
6 SLUTDISKUSSION	68
LITTERATUR	75
BILAGOR	81
TABELLER OCH FIGURER	
Tabell 1. Hur svenskans ställning upplevs i Finland (YLE 2019)	38
Figur 1. Informanternas livssituation	13
Figur 2. Antalet män och kvinnor	15
Figur 3. Tidigt fullständigt språkbad (Bergroth 2015)	25
Figur 4. Språkbadets grundprinciper av Harju-Luukkainen (2010)	27
Figur 5. Ungefärlig språkfördelning i tidigt svenskt språkbad (Kalliokoski2015)	44
Figur 6. Språkbadets påverkan på inläringen i främmande språk	58
Figur 7. Beskrivande adjektiv om sig själv som språkanvändare	61

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän yksikkö**

Tekijä:	Karoliina Muurimäki
Pro Gradu:	Språkbud och livsval En fallstudie om tidigare språkbudselevernas erfarenheter av språkbud och uppfattningar om språkbudets betydelse för deras liv
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Oppiaine:	Ruotsin kieli
Ohjelma:	Kielikylypykoulutuksen koulutusohjelma
Valmistumisvuosi:	2020
Työn ohjaaja:	Karita Mård-Miettinen

TIIVISTELMÄ:

Tutkielmassani kartoitan entisten kielikylypyoppilaiden kielikylypykokemuksia ja kielikylypyopetuksen vaikutuksia heidän elämänvalintoihinsa. Tavoitteenani on tuoda esille kattava kuva entisten kielikylypyoppilaiden kielikylypykokemuksista sekä verrata tuloksiani alan aikaisempiin tutkimuksiin. Kyselylomake koostuu neljästä osa-alueesta: entisten kielikylypyoppilaiden taustatiedot, kielikylypyopetus, opiskelu ja työelämä sekä kielikylypykielen käyttö. Tutkielmani tarkastelee entisten kielikylypyoppilaiden näkemyksiä kielikylypyopetuksen merkityksestä eri kielten oppimiselle, ruotsin kielen käytölle ja heidän asenteisiinsa ruotsin kieltä kohtaan elämän eri vaiheissa. Analyysissa käytän pääsääntöisesti laadullista sisältöanalyysiä ja tavoitteeni on antaa kattava kuva entisten kielikylypyoppilaiden elämänvalinnoista kielikylypyopetuksen jälkeen. Painotan tutkielmassani laadullista sekä kuvailevaa lähestymistapaa.

Tutkimustulokseni osoittavat, että osallistujat kokivat kielikylypyopetuksen vaikuttaneen monella tapaa heidän elämänvalintoihinsa. Ensinnäkin he kokivat, että kielikylypy oli vaikuttanut positiivisesti heidän ruotsin kielen oppimiseensa, sekä myös vieraiden kielten oppimiseen. Tulokset osoittivat myös, että kielikylypyopetus oli luonut osallistujille positiivisen asenteen ruotsin kieltä kohtaan sekä varmuuden ruotsin kielen käyttämiseen eri tilanteissa. Osallistujat painottivat erityisesti varhaisen kielikylypyopetuksen merkityksellisyttä ja sitä, kuinka positiiviset muistot luokasta ja opettajista vaikuttavat siihen, että omatkin lapset voitaisiin laittaa kielikylypyopetukseen. Tutkimukseni perusteella voin todeta, että kielikylypyopetus nähdään kielellisenä rikkautena, hyvänä kokemuksena eikä arvostus kielikylypyopetusta kohtaan ole muuttunut vuosien varrella.

NYCKELORD: språkbud, språkinläring, livsval, språkanvändning

1 INLEDNING

Språkbad som undervisningsprogram erbjuder ett effektivt sätt att tillägna sig ett andraspråk (Björklund & Buss 2004: 11). Enligt U. Laurén (1991: 26) hör begreppen förstaspråk och andraspråk samman med inlärningsordning. Om ett barn har vuxit upp i en miljö som är tvåspråkig sägs det att barnet har två förstaspråk. Däremot om barnet har tillägnat andraspråket efter att förstaspråket har stabiliserats används både förstaspråk och andraspråk. Målet med språkbad är att eleverna ska få funktionella språkfärdigheter i språkbadspråket vilket innebär att språket kan användas också utanför skolan i olika situationer i vardagen (Tedrick, Christian & Fortune 2011: 5). I denna avhandling pro gradu fokuserar jag på hur språkbad som undervisningsprogram har inverkat på valen som tidigare språkbadselever har gjort i sina liv samt hur undervisningen på ett andraspråk har påverkat deras livs gång.

En annan orsak till mitt intresse för temat är att jag själv har gått i språkbad och anser att det har påverkat mitt liv på många sätt. Jag är sålunda mycket intresserad av hur språkbad har påverkat på andra tidigare språkbadselevers livsval. Jag baserar min forskning på Anssi Roihas forskning om CLIL-undervisning i doktorsavhandlingen *CLIL-opetuksen merkitys elämäntulujen rakentajana*. Han har forskat i hur CLIL- undervisningen har påverkat individers livsval och hurdan inverkan CLIL- undervisningen har haft på användningen av flera språk. (Roiha 2019) I min undersökning kommer jag att koncentrera mig på en grupp som har gått i språkbad under åren 2000–2009 i Österbotten.

Hittills har man inte forskat i hur språkbadsundervisning påverkat på individens livsval. I detta fall kan jag påpeka att denna forskning uppmuntrar till att särskåda språkbadundervisningen på et retrospektivt sätt. Detta beror på att man undersöker tidigare språkbadselever och då kan det uppkomma nya synvinklar samt viktig information om hurdan påverkan undervisningsmetoden har haft.

1.1 Syfte

Mitt syfte är att studera hur språkbadet har påverkat olika livsval hos tidigare språkbadsselever. Jag undersöker detta genom att ta reda på hur tidigare språkbadsselever har upplevt språkbadsundervisningen, hur språkbadet inverkat på deras användning av svenska och om de anser att de har haft nytta av språkbad och sina kunskaper i svenska i olika livssituationer. Utgående från informanternas svar beskriver jag hur deras livsval och livssituationer ser ut i dagens läge och diskuterar svaren med relation till forskningslitteratur.

Min undersökning handlar delvis om språkanvändningen men deltagarna är 27–28 åriga som har gått grundskolan i en tidig fullständig språkbadsklass. Även om gruppen har börjat i språkbadet som 5-åringar i språkbad ligger mitt fokus endast på deras erfarenheter i grundskolan. Jag valde att undersöka grundskolenivån på grund av att alla deltagare inte har gått förskolan i samma grupp samt att en del har börjat sitt språkbad på en annan ort. Gruppen har varit tillsammans i nio år och jag anser att det är bra att undersöka de årskurser då gruppen varit tillsammans. Jag kommer att fördjupa mig i deltagarnas allmänna inställning till språkbadsundervisningen samt olika synvinklar till språkbadsspråkets användning efter språkbadet och hur programmet har påverkat olika livsval som informanterna har gjort. Mina forskningsfrågor är:

- 1) Hurdana erfarenheter har informanterna av språkbad?
- 2) Hur har språkbadet inverkat på användningen av språkbasspråket svenska?
- 3) Hur har språkbadet inverkat på informanternas livsval i olika livssituationer?

Jag har två antaganden i min undersökning. Mitt första antagande är att informanterna har haft nytta av språkbadet och programmet har gett dem goda utgångspunkter för senare studier och arbetsliv. Jag antar att språkbad har haft en positiv inverkan i informanternas liv och att svenska språket har blivit en naturlig del av livet. Språkbadet kan ha en positiv inverkan när det gäller yrkeslivet och det är lättare att lära sig andra språk som tyska och engelska när man börjar språkinläringen i ett tidigt skede i livet (Abrahamsson &

Hyltenstam 2004: 229). Mitt andra antagande är att språkbadet har inverkat på attityderna till svenskan dvs. de som deltar i språkbad känner inte att svenskan i skolan är tvångssvenska.

Eftersom mitt syfte är att studera språkbadets inverkan på livsval kommer jag på basis av teorin lyfta fram vissa principer, metoder och tankesätt som tidigare elever har ombetts reflektera kring. Jag fokuserar mig på fyra olika faktorer. Den första är deltagarnas uppfattningar om sig själv som språkanvändare. Intresset ligger i hur tidigare språkbadselever anser sig själv som andraspråksanvändare. Jag antar att många av informanterna inte använder språket så mycket nu när de inte går i språkbad mera. Men enligt Sjöberg och West (2017: 44) använder 44 % av tidigare språkbadselever gärna språkbadsspråket. Språkbadet anses alltså ha en positiv inverkan på användningen av andraspråket.

Den andra faktorn jag fokuserar på är förändringar i språkfärdigheterna. Eftersom deltagarna har gått gymnasiet på finska och språkanvändningen av språkbadsspråket svenska har minskat mycket efter grundskolan är det intressant att få veta hur betydelsen av språkbadsspråket som var en del av vardagen i nio år har förändrats nu när tio år har gått från språkbadet. Den tredje faktorn är språkbadets påverkan på val av utbildning och på arbetslivet. Här vill jag ta reda på hurdana val, informanterna har gjort i livet när det gäller vidareutbildning och arbetsliv och hur de anser att språkbadet har inverkat på dessa val. Den fjärde faktorn är språkbadets inverkan på livet. I den fjärde faktorn vill jag få reda på deltagarnas andraspråksanvändning i olika situationer i livet och om tidigare språkbadselevers attityder till språkbadsspråket samt det om språkkunskaperna har ändrats under åren.

1.2 Material

Undersökningen är en enkätundersökning och materialet har samlats in genom en elektronisk enkät. Enligt Ejlertsson (2005: 15) kan en enkätundersökning göras på ett större geografiskt område än en intervju. Eftersom informanterna i min undersökning inte bor på samma ort anser jag enkätundersökningen vara ett bättre alternativ än intervju. Enkät är lättare på många sätt. Till exempel enkäten kan skickas och besvaras mycket lättare, snabbare och förmånligare än det att jag skulle resa runt Finland och besöka varje ort där mina informanter bor. Eftersom enkäten gjordes elektroniskt hade informanterna möjlighet att svara på frågorna när det passade dem själva. Därtill kunde de också fortsätta att svara på frågorna senare om de inte orkade koncentrera sig på alla frågorna samtidigt. Jag rekommenderade ändå att frågorna skulle besvaras under samma dag eftersom tiden som enkäten krävde var inte lång.

Undersökningen genomfördes så att jag kontaktade informantgruppen och bad dem att svara på min enkät som jag sände via en länk. Enkäten skulle besvaras på nätet. Eftersom min undersökning berör språkbads inverkan på livet satsade jag på mångsidiga frågor kring temat. I början av enkäten ombad deltagarna svara på sju bakgrundsfrågor. Den andra delen handlade om språkbadsundervisning, arbetslivet, fritiden samt värden och attityder som språkbadet väckt. För att få en så verklig bild av informanternas uppfattningar som möjligt hade jag främst öppna frågor där de ombads förklara sina tankar med egna ord.

Frågorna är organiserade på ett logiskt sätt och jag har formulerat frågorna så att informanterna kan svara hur brett de vill. Frågorna är antingen öppnafrågor eller flervalssuppgifter där informanterna ska välja det alternativet som passar bäst. Med frågorna vill jag få reda på informanternas bakgrund, om språkbadsundervisningen, om studielivet och arbetslivet och om användningen av språkbadsspråket svenska. (se avsnitt 1.1.1 Enkät) Det som verkar intressant är hur elever som har gått i språkbad tänker om det att andelen av språkbadsspråket svenska minskar under åren när man närmar sig årskurs 9 (Mård-Miettinen & Björklund 2011: 156).

1.1.1 Enkät

När man gör en enkätundersökning skall man diskutera om standardisering och strukturering. Enligt Ejlertsson (2005: 133) finns det två former av standardisering, direkt och indirekt. Med direkt standardisering avses att enkäten formas på ett sätt där informanterna svarar på en likadan enkät och frågorna i enkäten är i samma ordning och alla svarar på frågor som är formulerade på samma sätt (Ejlertsson 2005: 134). Däremot syftar indirekt standardisering på att både frågorna och situationen är likadana och rum för variation ges inte. Min enkät har direkt standardisering eftersom alla informanterna svarar på samma frågor och frågorna är i samma ordning samt formulerade på samma sätt för alla.

Det finns två olika struktureringar som en enkät kan syfta på. När enkäten är strukturerad syftar man på två olika saker som är hur man på en viss grad strukturerar frågorna i enkäten och struktureringen i hela enkäten eller undersökningen. Om enkäten är högt strukturerad innehåller frågorna flera fasta svarsalternativ. Om den däremot innehåller frågor med öppna svar benämns enkäten som ostrukturerad. (Ejlertsson 2005: 93–97) Det vill säga ostrukturerade svar får man genom öppna frågor och strukturerade svar får man med fasta alternativ. (Ejlertsson 2005: 93–97) Min enkät är både högstrukturerad och ostrukturerad. Jag kan förklara detta med att min enkät innehåller fasta svarsalternativ där informanterna ska välja svar som passar dem och öppna svar där informanterna skall förklara och tydliggöra sina tankar kring frågorna.

Enkäten som jag gjorde var på finska och den finns som bilaga i slutet av denna avhandling. Det som påverkar språkvalet är att deltagarnas modersmål är finska och jag antar att det är lättare att svara på enkätfrågorna på sitt modersmål samt att svarsprocenten är högre när informanterna får använda sitt modersmål. Eftersom denna undersökning utreder livsval och informanterna inte alla bodde på samma ort ville jag använda en webbenkät som skickas till informanterna via internet. Jag antog att när jag skickar enkäten personligt till varje informant skulle jag få flera svar än om jag skickade enkäten via grupp e-post. Jag antar att de som inte är speciellt intresserade av att svara på enkäter

lätt kunde låta bli att svara om jag inte kontaktade dem personligen och förklarade detaljerat varför jag gör undersökningen. För att få så mångsidiga svar som möjligt om informanternas livsval och åsikter om språkbadsprogrammet ställde jag frågorna på deras förstaspråk finska.

Enkäten innehåller både slutna frågor med fasta svarsalternativ och öppna frågor samt direkta frågor. Ett exempel på detta är att informanterna först väljer bland fasta svarsalternativ det som passar bäst och i efterhand förklarar i en öppen fråga varför de har valt så. Det finns flera direkta frågor i enkäten till exempel: ”vilka språk har du studerat i grundskolan?” Frågorna är varierande för att få så breda svar som möjligt. Frågorna delades in i fyra delar och de olika delarna innehåller sammanlagt 30 frågor. Frågorna består av bakgrundsfrågor (7), frågor som berör språkbadsundervisningen (11), frågor som berör språkbadets inverkan på olika livssituationer (6) och frågor om språkanvändning. (6).

I den första delen tar jag reda på hurdan bakgrund informanterna har. Med hjälp av bakgrundsinformation utreder jag bakgrundsfakta som informanternas kön, bostadsort och språkbads erfarenheter. I fråga om språkbad ville jag veta hur länge varje individ har gått i språkbad dvs. var det hela grundskolan, bara en del av grundskolan eller hoppade individen av mitt i grundskolan. Därtill var jag intresserad av vad informanterna antar är orsaken till att föräldrarna har valt språkbadsprogrammet för dem och om informanternas syskon har deltagit i språkbadsprogrammet. Dessa faktorer intresserar mig eftersom dessa anledningar kan påverka informanternas svar (se avsnitt 2.3).

I den andra delen av enkäten låg intresset i informanternas erfarenheter av och uppfattning om språkbadsundervisningen. Enkäten innehöll frågor om undervisningsmetoder och -material som enligt teorin stödjer och ökar språkanvändningen under tiden i språkbadsundervisningen samt frågar hur språkbadet har påverkat inläringen av främmande språk. Mina egna erfarenheter av språkbad är positiva ifråga om inläring av främmande språk och jag ville se om samma gäller även de andra tidigare språkbadselever. Jag ville med hjälp av frågorna även få en bild av hur informanterna

uppfattar språkbadet som program. Då jag gick i språkbad hade jag mycket svårt att förstå varför andelen av undervisning på språkbadsspråket svenska minskade så mycket att den var till sist bara 50% av all undervisning (se kapitel 2). Jag ville höra vad andra språkbadselever ansett om detta.

Del tre i enkäten handlar om språkbadets inverkan på olika livssituationer och koncentrerar mig på olika livsval som informanten har gjort efter grundskolan. Alla personer är unika och alla gör egna beslut vad de vill studera. På grund av detta anser jag detta som den mest intressanta delen av enkäten. Det som jag vill få reda på är vad informanten har studerat efter grundskolan, i vilka skolor hen har studerat, har språkbad påverkat val av studieplats eller yrke och vad informanten har jobbat med under studietiden och efter studietiden. Och om språkbadet har påverkat detta eller inte.

Den sista delen handlar om användningen av språkbadsspråket svenska det vill säga språklig bakgrund, hurdana kunskaper de har i språkbadsspråket svenska nu och har språkkunskaperna ändrats efter grundskolan. Nämligen om det har skett ändringar vill jag få en förklaring, åt vilket håll har ändringarna gått. Jag vill veta hur informanten beskriver sig själv som språkanvändare i språkbadsspråket svenska efter språkbadet. Det som språkbad betyder att individen lär sig språket genom att använda det som ett verktyg där språket och ämnet integreras och användningen är daglig, därför är det intressant att få veta hur informanternas språkkunskaper har ändrats under de tio åren efter språkbadet.

När man gör en undersökning skall man fundera på hurdan validitet och reliabilitet, undersökningen har. I Enkätundersökningar uppstår frågan om resultaten man får är korrekta det vill säga om resultaten har en tillräcklig säkerhet i att mäta en viss variabel (Ejlertsson 2005: 99). I undersökningen som jag gör kan validiteten tänkas handla om att mina frågor förstås av alla informanter på ett likadant sätt och att alla informanter svarar på samma fråga. Det som är viktigt med en enkät är att frågorna är noggrant formulerade så att inget rum ges för tolkningar. Med reliabiliteten kan man syfta på hur pålitlig en undersökning är. Om man vill veta om en undersökning är reliabel ska samma resultat nås både när undersökningen och frågorna upprepas. (Ejlertsson 2005: 100) Jag antar att

reliabiliteten i min undersökning är hög och validiteten av frågorna är hög. Jag anser att dessa är höga på grund av det höga antalet svar som jag fick. Jag kan diskutera i viss mån validiteten utgående från mina svar så att jag granskar vilka frågor som var otydliga och dåligt formulerade.

1.2.1 Informanterna

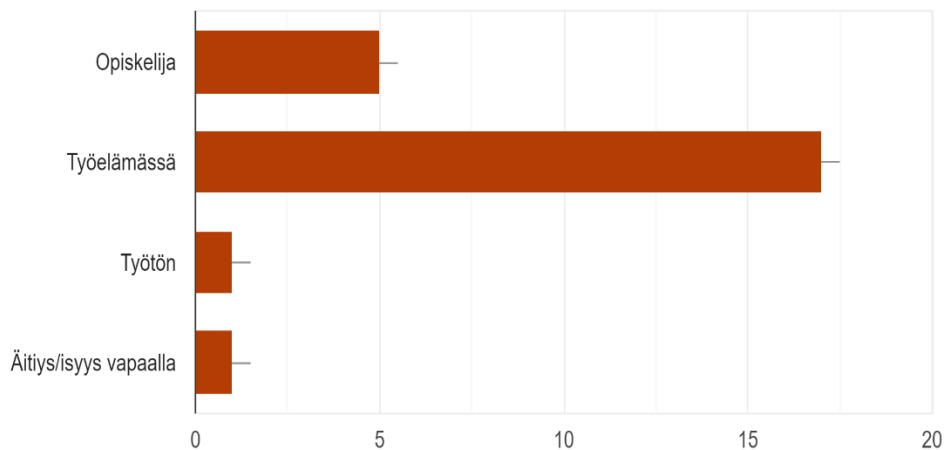
När det gäller enkätundersökning skall man först tänka på populationen dvs. vem man är intresserad av (Ejlertsson 2005: 18). I mitt fall är det tidigare språkbads elever som har börjat i språkbadsprogrammet år 2000 i grundskolan. Jag har valt informanterna på grund av att det är intressant att få veta hur inflytelserikt språkbadsprogrammet har varit för livsvalen hos tidigare språkbads elever och hurdana tankar tidigare språkbads elever har tio år efter språkbadet. Informanterna bor på olika orter i Finland och en av dem bor i Sverige så det var intressant att få veta hur finlandssvenskans förståelighet är i Sverige samt hur breda svar jag kommer att få och hur svaren skiljer sig från varandra.

I nästa fas skall man bestämma hur informanterna väljs. Om man använder en enkät för att få reda på vad en viss grupp tänker, som i mitt fall tidigare språkbads elever, ska man enligt Ejlertsson (2005: 19) välja ett statistiskt representativt urval. Det enklaste sättet att nå detta är med obundet slumpmässigt urval av informanterna, vilket betyder att som forskare väljer man ett representativt urval för populationen. Det är också enklast att använda när man tänker på den kommande analysen. (Ejlertsson 2005: 19) Med andra ord är strävan efter att ha lika många informanter av båda könen och mellan åldersgrupperna. I min avhandling är det dock inte så att könen spelar stor roll men informanterna skall vara och är av samma ålder. När det gäller ramen för avhandling pro gradu har jag inte möjlighet att ta med alla gamla språkbads elever som har gått i språkbad på 2000-talet, men för att få ett så representativt material som möjligt har jag valt att använda klusterval, vilket betyder att urvalet görs i två steg där man först väljer huvudgruppen och sedan individerna (Ejlertsson 2005: 21).

När jag började med materialinsamlingen kontaktade jag först gruppen som jag var intresserad av att göra min undersökning om. Jag skickade först en gemensam förfrågan om de ville delta i min undersökning och senare kontaktade jag alla skilt. Målgruppen bestod av sammanlagt 22 personer från en och samma grundskolegrupp. Jag försökte uttrycka mig tydligt och betygade att personerna hålls anonyma i undersökningen. Efter att jag hade kontaktat varje informant personligen väntade jag i två veckor på deras enkätsvar. Efter det stängde jag enkäten. Jag fick 18 svar av 22 dvs. svarsprocenten var 81 %, vilket är ett bra resultat. I fråga om de 18 informanternas livssituation visade det sig att de flesta var i arbetslivet och en del studerade (se figur 1).

2) Valitse sopiva vaihtoehto. (voit myös valita useita) Olen:

18 vastausta

Figur 1. Informanternas livssituation

Figur 1 visar informanternas livssituation när det gäller arbete och studier. Det mest intressanta var att nästan alla av mina informanter hade en likadan livssituation när det gäller arbetslivet eller studier. Dock är det så att vissa av informanterna är både i arbetslivet och i studielivet på samma gång. Dessutom ansåg en av informanterna sig själv som arbetslös men detta kan vara på grund av att det inte fanns ett lämpligt alternativ gällande informantens livssituation. En av informanterna var hemma med sitt barn.

1.2.2 Informanternas språkbadsbakgrund

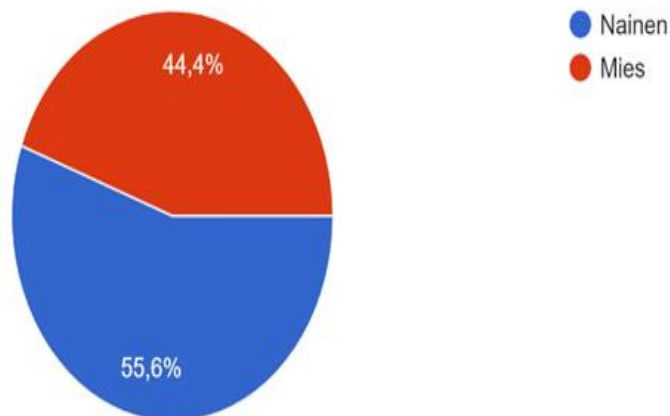
Informanterna började grundskolan 2000 och undervisningen var till 90 % på svenska och till ca 10 % på finska. I början av lågstadiet var det endast modersmålet finska som undervisades på finska dvs allt annat var på språkbadsspråket svenska. På årskurs fem ändrades undervisningen på det sättet att historia, religion och modersmål undervisades på finska. På högstadiet gavs ungefär hälften av undervisningen på finska. De ämnen som undervisades på språkbadsspråket var gymnastik, bildkonst, slöjd, svenska matematik (åk 8) och huslig ekonomi. Resten av ämnen undervisades på finska. Denna modell där undervisningen sker i början 100% på språkbadsspråket svenska och efter åren gradvis minskar kallas för tidigt fullständigt språkbad och är ett av det populäraste språkbadsprogrammet i Finland (Buss och Laurén 1996).

Informanterna är tidigare språkbadselever som har slutat i språkbadsundervisningen år 2009. Jag anser att det är viktigt att man undersöker i en grupp som har gått tillsammans språkbadsundervisningen för att kunna jämföra svaren hos sådana elever som har deltagit i samma undervisning. Dessutom är erfarenheterna av språkbadsundervisningen är jämförbara eftersom gruppen talar om sin språkbadstid som grupp. De flesta av informanterna har börjat i språkbadsundervisningen redan på daghemmet, dvs. när de har varit 5 år gamla, som är tanken med det tidiga fullständiga språkbadsprogrammet (Bergroth 2015). Fyra av informanterna har inte deltagit i språkbadsundervisningen på daghemsnivå. Alla informanter har genomfört hela grundskolan i språkbadsundervisningen, m.a.o. både lågstadiet och högstadiet.

I bakgrundsfrågorna om språkbad ville jag få reda på varför de tidigare språkbadseleverna anser att deras föräldrar har valt språkbadet till dem. De flesta ansåg att orsaken ligger i att språkbadet gav en bättre möjlighet till att lära sig många språk och, det var en fördel att kunna svenska på den ort där man bodde. En vidare orsak var vikten av att kunna de båda inhemska språken vilket även är en fördel i arbetslivet. Dessa orsaker kommer också fram i tidigare språkbadsforskning (Bergroth 2007).

Enligt Bergroth (2007) beror föräldrarnas val att sätta sina barn i språkbadsundervisningen även bland annat på brister i egna kunskaper i det andra inhemska språket, det att man tillägnar sig språket på ett naturligt sätt i språkbad samt på goda arbetsmetoder i språkbad. Vissa av föräldrarna anser språkbadsdaghemmets lokalisering, andra familjernas beröm av programmet, bestående grupp, spåkunnighet, samt det hur man bekantar sig med kultur och andra människor vara en påverkande faktor för valet av språkbad. Mina informanternas svar visar att deras föräldrarna gjort ett medvetet beslut, något som också Harju-Luukkainen (2010: 31) har konstaterat i sin undersökning. Dessutom kan syskonens erfarenheter, eller att barnen själv vill börja i språkbad påverka valet av språkbad (Bergroth 2007: 10–12). I min undersökning hade 77,8 % av informanterna (14 informanter) sina syskon i språkbad medan 22,2 % (4 informanter) hade inte det vilket kan bero antingen på att de inte har syskon, att det inte fanns språkbad då syskonet gick i skolan eller att familjen inte har valt språkbad för alla sina barn.

1) Sukupuoli
18 vastausta

Figur 2. Antalet män och kvinnor

Figur 2 visar att det var fler kvinnor än män som svarade på enkäten. Informanterna består av 10 kvinnor (55,6 %) och 8 män dvs. (44,4 %). Jag anser att om informanterna

skulle ha fått enkäten via andra vägar skulle svarsprocenten ha varit lägre. Alla av mina informanter använder finska som modersmål. Denna grupp har gått i språkbud nio år tillsammans.

1.2.3 Informanternas bostadsort

Informanterna bor nuförtiden i olika orter runt Finland: Vasa, Helsingfors, Björneborg, Esbo, Uleåborg och en i ett annat land, Sverige. Enligt svaren på enkäten kan man se att största delen av informanterna (44,4 %) bor i Helsingfors. Dessutom bor en av informanterna i Sverige (5,6%) som kan tolkas som att språkbudet har haft positiv inverkan på språkkunskaperna eftersom informanten bor i Sverige. Man kan också förklara detta med språkbudsundervisningens målsättningar av funktionell tvåspråkighet dvs. förmågan att kommunicera med språkbudsspråket svenska i naturliga situationer (Bergroth 2015).

1.3 Etiska aspekter

Materialet har behandlats konfidentiellt enligt god forskningssed. När det gäller publikationer av svaren har informanterna anonymiserats. När jag kontaktade informanterna berättade jag att de ska svara så ärligt som möjligt och att jag kommer att publicera svaren på ett sätt att ingen kan känna igen vem det är som har svarat. Jag har följt de forskningsetiska principerna så som de har formulerats av Forskningsetiska delegationen i Finland. (Forskningsetiska delegationen i Finland 2012)

De forskningsetiska principerna som jag använder i avhandlingen har som mål att ge normer till ett förhållande som jag som forskare och mina informanter som deltagare har. Dessutom hjälper de etiska förhållanden vid konfliktsituationer som kan uppkomma till exempel vid svaren i min enkät. Jag som forskare har ansvar över att avhandlingen granskats av en forskningsetisk kommitté som i detta skede är handledaren. (Forskningsetiska principer 2002: 16)

Det finns olika praxis som gör att min undersökning följer de etiska principerna. Det första är en god vetenskaplig praxis. Detta syns i min avhandling på ett sätt där jag tar till hänsyn andra forskares arbete och hänvisar till dem på ett korrekt sätt. Också informanternas rättigheter tas i beaktande samt använder jag etiskt hållbara dataanskaffnings-, undersöknings- och bedömningsmetoder. I min forskning iaktas enkätens noggrannhet och dokumentationen av resultaten på ett ärligt sätt utan att skada informanternas anonymitet. Också tillämpas god personal och ekonomiförvaltning samt datasekretessfrågor tas i beaktande. (Forskningsetiska delegationen i Finland 2012: 18–19)

1.4 Metod

Min avhandling är en kvalitativ fallstudie vilket betyder att jag koncentrerar mig på specifika fall. Min studie är en fallstudie eftersom jag har avgränsat mitt tema till erfarenheter och uppfattningar om språkbadets betydelse för deras liv hos en grupp tidigare språkbadselever. Fallstudie möjliggör en djupdykning i temat och det är lättare att gå in i temat på ett mer detaljerat sätt som inte annars hade varit möjligt. Informationen i enkätsvaren används för att förstå orsakerna till det som informanterna svarade. (Denscombe 2014: 30–39)

En forskning beskrivs ofta som kvantitativ eller kvalitativ även om man använder båda metoderna. Valet av metoden beror på kunskapen som sökes och man ska välja rätt form för bearbetning och analys. Det ska finnas statistik för att förklara och beskriva och för verbala analyser och textanalyser för att förstå och uttyda. Siffror och symboler används i statistiska analyser medan i verbala används ord. (Patel & Tebelius 1987: 43–44) Jag använder symbolform med både ord och siffror. Den kvantitativa aspekten syns i att göra tabeller om olika informanternas svar. Eftersom jag vill förstå hur informanterna ser på sig själva som tidigare språkbadselever använder jag mig av ord och meningar som exempel och när jag vill veta hur många av informanterna som tänker på ett visst sätt använder jag siffror.

När jag analyserar de öppna svaren på min enkät har jag använt fenomenologisk analys eftersom jag med hjälp av fenomenologisk analys kan analysera informanternas erfarenheter av och uppfattningar om språkbudet. Kvantitativt kommer jag att göra tabeller om olika svar som informanterna har svarat på min enkät. Enligt Patel och Tabelius (1987: 45) syftar den kvalitativa forskningen på en förutsättning att man genom språket kan ta del av andra människors inre världar. I detta fall är egna värderingar och erfarenheter ett bra hjälpmedel när man tolkar information som man fått.

Vidare analyserar jag det insamlade enkätmaterial med kvalitativ innehållsanalys som lämpar sig för korta utsagor som jag har fått i de öppna svaren i min enkät. Att göra en innehållsanalys handlar helt enkelt om att tolka avsikter eller meningsstrukturer i olika språkliga källor. Det finns två olika huvudtyper av innehållsanalys. Den första är kvantitativ innehållsanalys och den andra är kvalitativ innehållsanalys, som jag använder. Med kvalitativ innehållsanalys menar man att textens innehåll tolkas genom systematisk kategorisering, subjektiv och holistisk tolkning av delar, helhet och kontext i olika texter, beaktar manifesta och latenta innehåll och bygger på en subjektiv tolkning samtidigt med tillämpningen av regler för textens kodning. Enligt Krippendorff (2013: 87) finns det inte stor skillnad mellan kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys. I båda analysmodellen använder man ett system som man har bestämt på förhand och reglerna kring validitet och reliabilitet är likadana.

Tanken bakom innehållsanalys är att våra föreställningar har en direkt kontakt till och avspeglar verkligheten runt om oss. Enligt Hsieh och Shannon (2005) finns det tre olika strategier för kvalitativ innehållsanalys: Konventionell (*induktiv*) ansats, styrd (*deduktiv*) ansats och summerande ansats. Eftersom teori och tidigare forskningar ligger till grund för analysen i min avhandling använder jag mig av styrd deduktiv ansats. Först gör man ett kodningsschema och sedan testar man schemat. Efter det tolkas och abstraheras kategoriseringen m.a.o. kopplas till teori för att därefter presenteras tematiskt tillsammans med textutdrag som citat för att få starkare tillförlitlighet i analysen. Jag presenterar mina resultat genom att använda citat och frekvenstabeller.

I analysen av enkäten går jag systematiskt igenom frågorna i min enkät. Dessutom diskuterar jag informanternas svar. Svaren behandlas i liknande helheter som i min enkät: språkbadsundervisningen, olika livsval och användningen av språkbadspråket svenska. Jag kommer att analysera alla delarna i enkäten. Vissa delar kommer jag att analysera noggrannare än andra och exempel som jag använder samt valet av frågor som jag kommer att analysera har jag gått noga igenom och kan basera min teori i dessa också. När det gäller bakgrundsfrågorna kommer jag inte att analysera bakgrundsinformationerna så noggrant men vid behov stödjer jag min analys på bakgrundsinformationerna och tar olika faktorer som kan påverka informanternas svar. Under analysprocessen granskade jag först varje informants svar skilt för att få en helhetsskapande bild i sammandraget som mitt frågeformulär gjorde automatiskt.

2 SPRÅKBAD

Språkbad är ett populärt undervisningsprogram. Det är svårt att definiera språkbad, och det finns inte en kort och koncis definition för detta. I detta kapitel ger jag allmänna fakta om språkbad både på internationell nivå och i Finland (avsnitt 2.1). Det finns vissa grundpelare som skall nås för att kunna ”benämna” programmet som språkbad. Dessa diskuteras i avsnitt 2.3. Därefter ger jag en överblick i tidigare forskning gällande tidigare språkbadselever (avsnitt 2.5). Även om språkbad inte kan jämföras med CLIL-undervisning kommer jag att göra det på en viss nivå, eftersom undersökningen baseras på Anssi Roihas (2019) doktorsavhandling. När man jämför CLIL med språkbad kan man hitta oftast vissa motsvarande arbetssätt som funktionalitet eller prioritering av kommunikation eller också integrering mellan språk och ämne (Roiha 2019: 89).

2.1 Språkbad på internationell nivå

Språkbad kommer ursprungligen från Kanada, varifrån den spreds till Finland. Språkbadundervisning ger också i andra länder. När man jämför ländernas språkbadsprogram ska man ta i beaktande ländernas samhällsställning och språkens position. Dessutom finns det på internationell nivå det program och förhållningssätt som kallas för språkbad även om programmets grundpelare inte uppfylls (Bergroth 2015: 23). Språkbad i Kanada har fått sitt ursprung i St. Lambert 1965 även om man hade haft undervisningsprogram som integrerar språk och innehåll också före det (Lauren 1999: 30). Idén om språkbad uppstod ursprungligen av den engelskspråkiga befolkningen i Kanada som ansåg att, de engelskspråkiga majoritetsbarnen inte skulle klara sig i framtiden med bara språkkunskaper i majoritetsspråket (Saari 2006: 66).

När språkbadsundervisningen började i Kanada fanns det en trycksättning i den eftersom det inte fanns några forskningsresultat om språkbad från tidigare. Dessutom var målen för den första språkbadsgruppen höga dvs. barnen skulle behärska språket på en hög nivå. Man följde den första språkbadsgruppen ideligen med hjälp av olika tester. Resultaten var mycket positiva och skilde sig inte från den enspråkiga kontrollgruppens resultat. Dessutom förorsakade språkbadet inte förseningar i den kognitiva utvecklingen.

Resultaten var omvända, barnen lärde sig ett nytt språk utan att tappa bort sitt modersmål. Det visade sig att testgruppen förhöll sig konstruktivt mot andra språkgrupper och kulturer. Några år efter den första språkbadsgruppen dvs. 1974 hade redan många språkbadsprogram med fullständigt språkbad startats i Kanada. (Harju-Luukkainen 2010: 11)

I den första språkbadsgruppen ställdes inte stora krav på den språkpedagogiska delen och läraren var enspråkigt fransk (Lauren 1999: 42–44). Det kanadiska språkbadet fortsätter sin popularitet och år 2010–2011 steg antalet språkbadselever i Kanada (Bergroth 2015: 24). Språkbadet har också kritiserats i Kanada. Eftersom i tidigt fullständigt språkbad, barn med engelska som modersmål når kulturellt och språkligt mervärde, socialt välmående och makt i det kanadiska samhället. Detta väcker rädsla hos befolkningen som har franska som modersmål. Dessutom leder detta till att man inte anser att språkbadseleverna är tvåspråkiga. (Bergroth 2015: 25).

Språkbadsprogrammet med minoritetsspråket franska uppstod när föräldrarna ville garantera barnens framtid genom att förutsätta effektiv undervisning i minoritetsspråket (Genesee 1987:9). Som mål för språkbadsundervisningen sattes att barn skulle nå funktionella språkkunskaper i minoritetsspråket, modersmålet skulle samtidigt utvecklas och att man skulle försäkra läroämnena som finns i läroplanen så att alla mål skulle nås (Genesee 1987: 9–12). Enligt Genesee (1987) var meningen med språkbadsprogrammet i Kanada det att man skulle inskränka klyftan mellan minoritet- och majoritetsspråken, inte att utveckla barnens språkkunskaper.

I Europa har man språkbad förutom i Spanien och Finland bland annat i Wales, Danmark och Tyskland. I dessa länder har utgångspunkterna varit både utbildningsmässigt, socialt, politiskt och ekonomiskt upprätthållande samt viljan att behålla minoritetsspråket som en del av den nationella identiteten (Baker & Wright:2011: 198–200). Europas största skola med språkbadsundervisning ligger i Katalonien. Spanska är ett av världens mest talade språk. Språkbadsprogrammet har haft en betydande roll att återuppliva minoritetsspråket i Spanien. Katalanska blev ett av undervisningsämnen i skolorna redan på 1970-talet, men

accepterades först 1977 som primärt undervisningsspråk. (Lauren, 2000: 154) Enligt språklagen i Katalonien skall varje barn behärska både spanska och katalanska efter grundskolan dvs. då barnet är 14 år. Tidigare hade man som mål att så många barn som möjligt skulle få undervisning på katalanska. Enligt statistiken fick över 90% av barnen undervisning på katalanska minst fyra timmar i veckan år 1983. Dessutom visade forskningsresultatet att fyra timmar inte räckte till för att stärka minoritetsspråkets ostabila status. Förhållandet mellan spanska och katalanska skolor har varierats mycket under åren. Andelen av de katalanska skolorna var i början 3% och andelen spanska skolor 97%. Småningom ökade andelen katalanska skolor. Å andra sidan har katalanskan blivit ett av språkbadspråken i Spanien när språket blev legaliserat för som officiellt språk. (Lauren 2000: 153–154)

Enligt Lauren (2000: 153) kan man inte bevara modellen "*escola catalana*" huvudsakligen för språkbud eftersom meningen är att återuppliva det katalanska språket och den katalanska kulturen. Dessutom är den inte omedelbart jämförbar med den finska eller kanadensiska modellen. I den katalanska språkbudsmodellen är barnen först fyra år i en omgivning med enbart katalanska språket dvs. från daghemmet till grundskolans årskurs två. Efter detta minskar andelen undervisning på språkbadspråket katalanska stegvis och andra ämnen som spanska undervisas i stället. (Artigal 1991: 35) Den katalanska språkbudsmodellen har varit som grund för språkbadsundervisningen i Baskien (Lauren 2000:196). Enligt Lauren (1996: 18) påminner den katalanska språkbudsmodellen om Baskiens språkbudsmodell men kännetecknande för den är att programmet utvecklades eftersom den reguljära undervisningen inte upplevdes som tillfredsställande. Katalanska språkbudsmodellen följer bara delvis den kanadensiska språkbudsmodellen och motsvarar vår modell. (Lauren 2000: 155).

I Baskien delas skolorna i tre olika grupper enligt undervisningsspråket där ena modellen grundar sig på språkbadsprincipen. Ursprungligen var skolorna i den tredje gruppen dvs. språkbadsskolorna var avsedda för baskiska barn men senare började också barn med spanska som modersmål i undervisningsprogrammet. Enligt Artigal (1991) är det intressant att det i Baskiens språkbadsprogram finns det möjlighet att jämföra

undervisningsmodellen med tre olika grupper i samma kontext. Grupperna delas på följande sätt:

- 1) Spanska skolor, där baskiska är som skilt skolämne
- 2) Både spanska och baskiska fungerar som undervisningsspråk
- 3) Baskiska skolor, där spanskan fungerar som skilt skolämne dvs. språkbadskolorna

Den baskiska språkbadsprogrammet kan delas i tre grupper enligt elevernas språkliga bakgrund och mängden av inlärningsspråket. Den vanligaste undervisningsmetoden är tidig delvis språkbad där andraspråket används initialt mindre än i tidigt fullständigt språkbad. Undervisningen i språk har delats så att båda språken undervisas 50–50. Dessutom i modellen ingår förberedande undervisningsperiod, intensivkurs i baskiska språket där eleverna lär sig både läsa och skriva med språket. (Seikkula-Leino, J. 2002) Efter den andra intensivkursen är andelen av baskiska språket 50 procent under hela grundskolan. Den tredje modellen grundar sig på en undervisningsmodell vars tyngdpunkt ligger hos elever med spanska som modersmål. Kännetecknande för alla modeller är de pedagogiska sociokulturella grundprinciperna i språkbad. (Artigal 1991: 45–46)

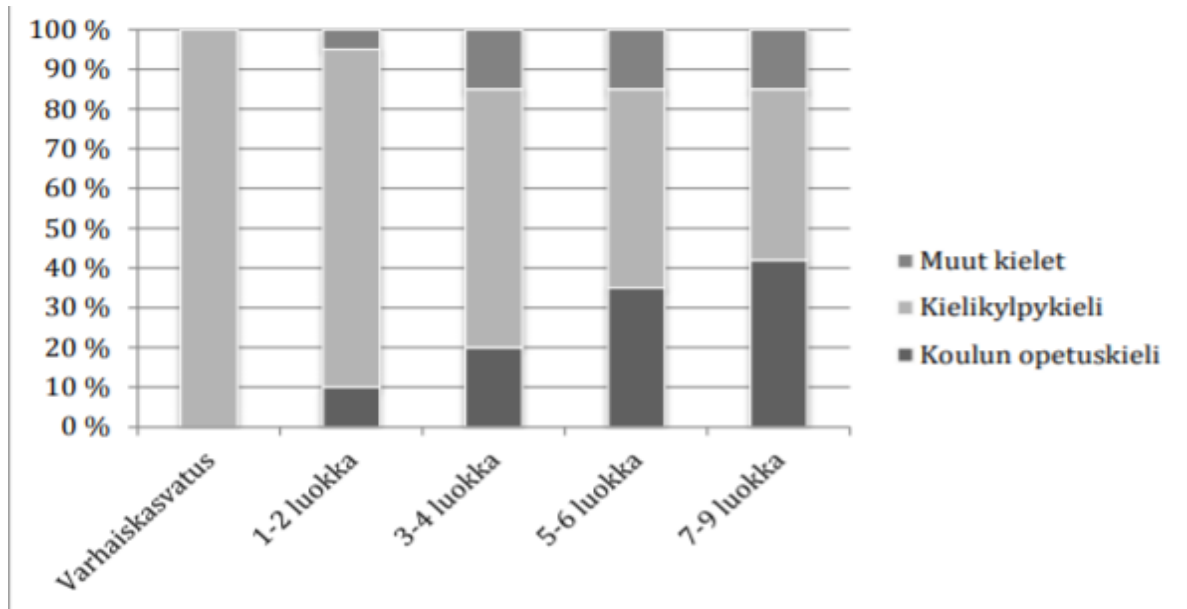
Varje land har egna mål som skall anpassas enligt landets eller områdets befolkning och utbildning. Huvudsakligen språkundervisningens behov delas i två delar. Först den mänskliga, kulturella strävan att återuppliva, bevarar eller utveckla utsatta minoritetsspråk å andra sidan behovet eftersom ekonomi och arbetsliv styr människorna till att välja tvåspråkigundervisning. När det gäller den spanska och den kanadensiska situationen kan man säga att omgivningens möjligheter har lett till att minoritetsspråket fått en betydande roll i omgivningen. Det som är verkningsfullt i språkets tillvaro är hur landet har tagit minoritetsspråket i beaktande. (Artigal 1991)

2.2 Språkbad i Finland

I Finland var språkbadet en välkommen undervisningsmodell som fick sitt ursprung i de kanadensiska erfarenheterna och språkbadsmodellerna. Språkbadet kom till Finland när professor Christer Lauren besökte språkbadsprogrammet i Kanada. Enligt Lauren (1999) var den kanadensiska modellen en lämplig modell för att stödja de finländska tvåspråkigheterna modellen och väcka intresset för språkbadsprogrammet i Vasa. En tvåspråkig stad som Vasa gav en lämplig utgångspunkt för språkbadsprogrammet och år 1987 började den första språkbadsgruppen i Vasa. På grund av föräldrars intresse spred sig språkbadet i Finland. (Lauren 1999: 78–91) Efter 20 verksamhetsår hade den kanadiska språkbadsmodellen spridit sig till Finlands kustområden. Tidigt fullständigt språkbad ansågs vara den bästa modellen för språkbadsundervisningen på svenska i Finland. En viktig punkt i den grundläggande undervisningen i Finland är att befrämja både det finska kulturarvet och den egna kulturen. På grund av detta tog man i språkbadsundervisningen med fester och traditioner och modersmålet finska påbörjades i årskurs 1. (Bergroth 2015: 26)

Tidigt fullständigt språkbad ansågs vara den bästa modellen för språkbadsundervisningen på svenska i Finland. Tidigt fullständigt språkbad innebär att programmet börjar på daghemsnivå. Barngruppen fortsätter automatiskt till grundskolan och programmet tar slut när grundskolan slutar. Andelen av språkbadsspråket svenska på daghemsnivån är 100 %, vilket betyder att all verksamhet på daghemmet förverkligas på svenska (se figur 3). Andelen av språkbadsspråket svenska minskar när barnet börjar grundskolan. I början av grundskolan dvs. i årskurs 1–2 är ungefär 90 % av undervisningen på målspråket. Dessutom ökar andelen av skolspråket dvs. elevernas modersmål tas med i undervisningen. En viktig punkt i språkbadet i Finland är att befrämja också det finska kulturarvet och den egna kulturen. På grund av detta tog man i språkbadsundervisningen med fester och traditioner på finska och undervisningen av modersmålet finska påbörjades i årskurs 1. Finskans andel i de lägsta årskurserna är liten, bara 10% av all undervisning och det betyder att barnen lär sig att läsa och skriva på språkbadsspråket. Småningom ökar andelen av modersmålet i undervisningen och i årskurs 3–4 har undervisningen på modersmålet finska redan ökat till 30 %, dvs. 70 % av undervisningen

är ännu på språkbadsspråket svenska. I de högre årskurserna förverkligas undervisningen dels på språkbadsspråket svenska dels på modersmålet finska. (Mård-Miettinen & Björklund 2011: 156)

Figur 3: Tidigt fullständigt språkbad (Bergroth 2015:7)

Som Figur 3 visar minskar andelen av språkbadsspråket svenska under åren (Bergroth 2015:7). Målet för språkbadundervisningen i Finland är att eleverna når funktionell flerspråkighet dvs. eleven får funktionella språkkunskaper i två- eller flera språk. Språkbadsspråket skall kunna användas som ett medel i vardagliga situationer (Björklund, Kaskela-Nortamo, Kvist, Lindfors & Tallgård 2005: 3). I språkbadet börjar man oftast undervisa i främmande språk redan i de lägsta årskurserna (Mård-Miettinen & Björklund 2011: 157.)

Språkbadsklasserna är huvudsakligen placerade i finskspråkiga lågstudier. Då är eleverna i en finskspråkig kulturomgivning men undervisningen sker på språkbadsspråket svenska. I skolan följer språkbadsklasserna skolans allmänna läroplan. Eleverna studerar innehållsmässigt samma ämnen som den finskspråkiga klassen samt målsättningarna för kunskaperna är gemensamma för båda. (Harju-Luukkainen 2010: 25) På vissa orter i

Finland kan det finnas en egen läroplan för språkbadskolor. I skolornas läroplan och i verksamhetsplanen beskrivs noga hur språkbadsundervisningen ordnas i skolan. Dessutom kan barnen i nästan alla kommuner söka sig rakt i språkbadskolan efter daghemmet utan tester och utvärderingar i modersmålet och språkbadspråket. Det finns dock undantag där skolorna testar barnens kunskaper i modersmål före skolstarten. (Harju-Luukkainen 2010: 26).

Enligt läroplansgrunderna (Utbildningsstyrelsen 2016: 89) är målet för språkbadsundervisningen det att eleverna når goda och mångsidiga språkkunskaper både i undervisningsspråket och målspråket. Dessutom är det långsiktiga målet att bägge språken lägger grunden för livslångt språklärande. Språkbadspråket m.a.o. målspråket är dessutom elevernas A1-språk. Tyngdpunkten i språkbadsundervisningen ligger på integrationen mellan språk och ämne samt på den naturliga kommunikationen dvs. att eleverna använder språket. (Utbildningsstyrelsen 2016: 89). Hemmen och vårdnadshavarna skall samarbeta med skolan för att bilda en bra helhet med hjälp av detta kan inläringen av språkbadspråket stödjas. Utgående från de olika målsättningar som ställs upp i språkbadsundervisningen är det viktigt att språkriktigheten får uppmärksamhet. Med detta kan man följa utvecklingen av målspråket. (Utbildningsstyrelsen 2016: 90).

2.3 Språkbadsdidaktik

En av grundprinciperna i språkbad principen ” *en lärare, ett språk*”, vilket betyder att läraren använder endast språkbadspråket svenska oberoende av skolämne. För att eleverna ska lära sig begreppen på båda språken ges undervisningen på bägge språken under grundskolan. (Harju-Luukkainen 2010: 27) Även om utgångspunkterna för språkbad är samma för alla beror det som händer i klassrummet mycket av läraren, lärarens undervisningsmetoder, bøjelsen och utbildningsbakgrunden. Dessutom har undervisningsmetoden en stor betydelse i elevernas behärskande av målspråket. (Björklund, Buss, Lauren, Mård 1998: 183–184) I språkbadet lär sig eleven språket genom naturliga situationer samt genom att använda språket aktivt (Björklund m.fl. 1998: 175). I själva undervisningen ligger fokus på budskapets innehåll (Lauren 2000: 42).

Språkbad är helhetsinriktad verksamhet som sammanfogas i skolans all verksamhet, inte bara i vissa undervisningssituationer (Björklund m.fl. 1998: 175). Metoder som man använder i språkbad används som hjälpmedel till att eleverna ska tillägna sig det andra inhemska språket med andra principer än vad man använder i språkbadsundervisningen i enspråkiga skolor (Lauren 1991:64). Som Figur 4 visar har språkbadet vissa grundprinciper som är gemensamma för alla språkbadskolor i Finland. I språkbadet finns det principer som är riktat åt barn och till själva språkbadsprogrammet. (Harju-Luukkainen 2010: 7)

Figur 4. Språkbadets grundprinciper (Harju-Luukkainen 2010:7)

En av lärarens viktigaste uppgifter i skolan är att uppmuntra och motivera eleverna till att lära sig språket samt till språkanvändning. Läraren har en central roll i början av språkbadsprogrammet. Lärarens uppgift är att hitta ett lämpligt sätt att få barnen att uttrycka sig med språkbasspråket svenska i sådana situationer som barnen redan behärskar. (Lauren 2000: 18) Dessutom är läraren både en språklig modell och pedagog. Det är viktigt att läraren är medveten om sin roll i olika situationer samt kan förena rollen till en fungerande helhet i en situation där man planerar undervisning och arbetssätt

(Björklund m.fl. 1998:177 & Grandell, Hovi, Kaskela-Nortamo, Mård & Young 1995: 18). Lärarens språkkunskaper skall vara på modersmålsnivå eftersom läraren fungerar som en språklig modell (Lauren 2000: 18). Trots allt ska läraren förstå elevernas förstaspråk. Detta ger eleverna en viss känsla av trygghet om de inte behärskar lärarens språk fullständigt. (Björklund m.fl. 1998: 175)

I språkbud sker undervisningen i omfattande temahelheter. Som i daghemmet, försöker man i skolan hantera ämnen via konkreta exempel som: bilder och matriser på väggarna i klassrummet (Harju-Luukkainen 2010: 30). Detta möjliggör att eleverna har tillräckligt med tid att fördjupa sig i ämnets lexikon samt använda språket i olika kommunikationssituationer (Buss & Mård 1999: 19). På lågstadiet grundar klassrumsarbete sig på stationsundervisning. I bakgrunden för stationsundervisningen finns möjligheten att lära sig språket. Stationerna byggs upp i samarbete mellan elev och lärare och medan man bildar stationerna utvecklar man samtidigt ordförrådet inför stationsundervisningen. Eleverna kan jobba antingen individuellt i stationsundervisningen eller i grupper. Väsentligt i denna typ av undervisning är att läraren är tillgänglig om eleverna behöver hjälp. Dessutom ger undervisningssättet möjlighet för läraren att använda tid med elever som behöver stöd. (Lauren 2000: 22–23 och Grandell m.fl. 1995b) I undervisningen försöker man framställa mångsidiga situationer för språkinläring. Aktivt deltagande i olika svenskspråkiga evenemang och bekantskap med omgivningen som exempel, teater, utställningar osv. har en positiv inverkan på motivationen för användningen av språkbudsspråket samt utsätter eleverna för nytt ordförråd. (Harju-Luukkainen 2010: 30)

I grundskolan lär barnet att läsa och skriva med språkbudsspråket. När eleven har tillägnat sig läs- och skrivförmåga kan hen använda detta i alla ämnen och språk. (Harju-Luukkainen: 2010: 27) Till språkbudets grundtankar hör att alla ämnen undervisas under grundskoletiden både på språkbudsspråket svenska och skolspråket finska. Med detta kan man försäkra att eleverna lär sig specialordförrådet i bägge språken. (Laurén 2000: 27–28) Dessutom försöker man säkerställa modersmålets utveckling eftersom det är frågan om en berikande skolform. Varje skola bestämmer själv hur undervisningen på de

tvåspråken fördelas. Det menar alltså inte att eleverna undervisas två gånger inom samma ämne på de båda språken, utan ämnet som undervisas oberoende av språket är alltid nytt och enligt läroplanen (Björklund m.fl. 1998: 181. se också Harju-Luukkainen: 2010: 27) Enligt Cummins (1984) grundar den tvåspråkiga undervisningen på teorin om att den kognitiva förmågan utvecklas oberoende av undervisningsspråk. På grund av detta kan eleven kan lära sig matematikens grunder på språkbadspråket och fortsätta inläringen med förstaspråket utan att inläringen blir svårare. Teorin visar att undervisningsspråket påverkar endast det på vilket språk det inlärd ämnet har lagrats i hjärnan. När språket byts skall läraren gå igenom ämnets grundterminologi på det nya undervisningsspråket så att inläringen inte påverkas. (Buss & Mård 1999: 18)

I praktiken ordnas språkbadsundervisningen på högstadiet på sådant sätt att undervisningens språk beror på tillgängliga lärare dvs. vilka ämnen är på språkbadspråket svenska och vilka ämnen med skolspråket (Buss & Mård 1999: 51). Enligt Björklund (1997: 90) ska hälften av undervisningen vara på språkbadspråket svenska och hälften på finska enligt språkbadsprinciperna. Språkbadslärarna kan bekräfta och utveckla sin undervisning genom att använda olika undervisningsstrategier vars mening är att underlätta förståelsen av målspråket samt främja språkbehärsningen. Många förhållningssätt, fungerande undervisningsstrategier och tekniker som är betecknande för språkbadslärare kan användas av alla lärare. Dessutom är det viktigt att vara medveten om att användning av mångsidiga undervisningssätt är av högsta värde hos en språkbadslärare för att kunna nå målsättningarna för språkbadsundervisningen. (Laurén 1992: 8)

De flesta av familjerna som sätter sina barn i språkbad kommer från tvåspråkiga områden i Finland och språkbadet ordnas på det andra inhemska språket. (Säljö 2018). I praktiken betyder detta att språkbadsfamiljerna talar finska som hemspråk dvs alla i familjen pratar finska. Det finns dock undantag att någon förälder i familjen använder något annat språk än finska hemma men detta är inte vanligt. Barn som deltar i språkbad i Finland är språkligt på samma nivå eftersom språkbadsgruppen ska vara homogen dvs. alla barn som börjar språkbadsundervisningen ska vara på samma nivå enligt språklig bakgrund

(Bergroth 2007: 17). I språkbadet i Kanadas har inte alla barn nödvändigtvis gemensamt modersmål, vilket har tidigare varit en av språkbadets grundprinciper (Buss&Mård 1999: 13). Barnen börjar oftast i språkbad när de är 3–6 år gamla. På riksomfattandenivå är den vanligaste startsåldern i språkbad 5 år. När det gäller olika orter kan startåldern varieras. Detta kan förklaras med det att i Österbotten söker man till språkbadsprogrammen när barnen är 5år. (Buss & Mård 1999). Oftast har barn som deltar i språkbadsundervisningen gått första daghemsåren på ett helt finskt daghem och endast få av barnen kan ha deltagit i ett helt svenskt daghem. (Bergroth 2015).

2.4 Föräldrarnas roll i språkbad

Föräldrarna har en stor roll i språkbadet. Språkbadsföräldrar har visat sig stöda barnet mycket aktivt i daghem och skola. En stor del av föräldrarna hör till föräldraföreningen i skolan eller på daghemmet. Detta är ett bra sätt att påverka samt få mera information av olika evenemang som daghemmet och skolan ordnar (Harju-Luukkainen 2010: 31). När föräldrarna väljer språkbadsprogrammet för sitt barn, gör de ett medvetet val. Detta medför mycket ansvar, och den viktigaste uppgiften är att stödja barnens väg i språkbadsvärlden både på daghemmet och i skolan. När föräldern har en positiv attityd till språkbadsprogrammet påverkar det också barnens attityder till programmet, dvs. om föräldern är positiv är också barnen det. En annan viktig uppgift är att stödja utvecklingen i modersmålet.

Med hjälp av modersmålet utvecklar barnet sin identitet och uppfattning om sig själv som individ. Språkliga kunskaper i modersmålet är en viktig faktor i den språkliga utvecklingen samt i inläringen av olika skolämnen. Det finns en positiv korrelation mellan modersmålet och andra språk. Ju bättre kunskaperna är i modersmålet desto bättre är kunskaperna i språkbadsspråket. På grund av detta är föräldrarnas uppgift i stödjandet av modersmålets utveckling så viktig. (Harju-Luukkainen 2010: 31). Enligt Harju-Luukkainen (2010: 32) kan föräldrarna stödja modersmålutvecklingen på följande sätt:

- Läs sagor på modersmålet, eftersom det är viktigt att få lyssna på sitt modersmål.

- Vara en språklig förebild i modersmålet och producera mångsidigt språk.
- Erbjud en varierande språklig omgivning i språkutvecklingen genom att gå på teater, utställningar och titta på film.
- Diskutera med sitt barn så mycket som möjligt samt ge barnen möjligheter att uttrycka sig språkligt.

(Harju-Luukkainen 2010: 32)

Behovet av föräldrarnas stöd framhävs i skolvärlden. Det kan ta en längre tid för barnen att göra sina läxor om man jämför med jämnåriga barn i enspråkigt finska undervisningsprogram. I denna situation är det viktigt att föräldern är som stöd.

2.5 Tidigare forskningar i språkbild och CLIL

Det har gjorts fyra studier i språkbild och annan tvåspråkig undervisning i Finland som är nära mitt tema. Dessa är Mari Bergroths studie i tidigare språkbildselevers framgång i studentkrivningar, Anssi Roihas doktorsavhandling om CLIL-elevers livsval, Mia Wests enkätundersökning om tidigare språkbildselevers upplevelser av språkbild och Helena Antolas undersökning om föräldrars och elevernas tankar om språkbild. I detta avsnitt presenterar jag kort deras resultat.

Efter grundskolan har eleverna i Finland möjlighet att fortsätta sin skolgång efter grundskolan antingen yrkesskola eller gymnasium. Enligt Bergroth (2004: 145) fortsätter 71 % av språkbildseleverna till gymnasiet. I detta avsnitt redogör jag för forskning i resultaten i studentexamen för tidigare språkbildselever som har valt att gå på gymnasiet på finska efter att språkbildsundervisningen tog slut i grundskolan. Andra stadiets studier öppnar oftast dörrar till tredje stadiets utbildningar på universitetet och yrkeshögskolor. Meningen med studier i andra stadiet är alltså att förbereda eleverna till tredje stadiets studier. Därför är framgången i studentexamen viktigt pga. vidareutbildningen. Det är vanligt att de som har gått i språkbildsundervisningen deltar i A1-prov både i det andra inhemska språket, svenska, samt i ett främmande språk dvs. i de mest krävande nivåerna. Bergroths forskning visar att språkbildseleverna har under åren 2000–2004 tagit examen på den högsta nivån i bägge språken, 98 % i svenska och 96 % i engelska (Bergroth 2007:

128). Man kan alltså konstatera att språkbadsleverna har en stark tro på sina språkkunskaper både i språkbadsspråket svenska och i främmande språket engelska.

Bergroths studie (2007) visade att språkbadet inte hotar inläringen av modersmålet. Det finns en liten möjlighet dock till det att takten av inläringen i modersmål kan skiljas från reguljära enspråkiga skolor (Buss & Mård 1999: 3). Enligt resultaten i studentskrivningarna i modersmål har det visat sig att igen av språkbadsleverna blev underkänt. Det vanligaste resultat i modersmål (43 %) är vitsordet Cum laude approbatur (C). (Bergroth 2007: 129). När det gäller resultaten i det andra inhemska språket klarar språkbadsleverna sig bra i studentskrivningarna. Dessutom är resultaten högre hos språkbadslever än hos elever som inte har deltagit i språkbadsundervisning vilket förväntat. Språkbadsleverna fick oftast vitsorden C, M, E och L i studentskrivningarna. Resultatmässigt har ingen av språkbadsleverna fått improbatur (I) i det andra inhemska språket samt andelen av lägre vitsorden har varit lågt (4 %). (Bergroth 2007: 108) Man kan vidare säga att språkbadet är en fördel när det gäller studierna i olika språk. Enligt Lauren (1999: 185) anser språkbadsleverna att inläringen av främmande språk är lättare i språkbad vilket kan förklaras med höga vitsorden i studentskrivningarna i främmande språk engelska. Dessutom visar resultaten att språkbadslevernas vitsord i andra språk är också på god nivå. (Bergroth 2007: 107–117) Enligt Lauren (1999: 62) har språkbadsleverna fått bättre resultat i skolan i realämnen, matematik, engelska, tyska och svenska, vilket var förväntat eftersom liknande resultat har även fåtts i Kanada.

Bergroths studie om studentskrivningsresultaten visade att under åren 2000–2010 var det sammanlagt ca 800 tidigare språkbadslever som deltog i studentskrivningarna. Det visade sig också att de flesta skrev svenska antingen som A-lärokurs eller medellång lärokurs. När det gäller språk och realämnen var det ingen av tidigare språkbadsleverna som fick underkänt I (*Improbatur*) i studentskrivningarna. När det gäller matematiska ämnen som matematik visade resultaten i Bergroths studie att det fanns flera språkbadslever som fick underkänt i ämnet matematik. Dock var andelen av vitsordet E högre hos språkbadslever än hos elever som gått i reguljära klasser. (Bergroth 2007: 108–118)

Anssi Roihas doktorsavhandling ”The Role of CLIL Education in Individuals’ Life Courses” (2019) tangerar min avhandling. Roiha har undersökt CLIL undervisningens roll i tidigare CLIL-elevs livsval. CLIL är undervisning på främmande språk engelska. Ordet CLIL kommer från orden *Content and Language Integrated Learning*, som är en undervisningsstrategi där skolämnena undervisas på ett främmande språk. I metoden finns det ett samband mellan elevernas modersmål och ett främmande språk som bildar helheten i undervisningen. Avhandlingen handlar om hur det engelska språket har påverkat individernas inläring, attityder, livsgång och språklig självbild (eng. *language self-concept*). Materialet består av intervjuer som gjorts under åren 2016–2017. Roiha i analyserade intervjumaterialet med hjälp av tema-analys och narrativa analysmetoder. Resultaten visar att informanterna upplevde att CLIL-undervisningen har ökat motivationen gentemot engelska språket samt påverkat positivt inläringen av ord och talförmåga. Dessutom visar resultaten att de tidigare CLIL-eleverna har en positiv attityd till engelska som språk och att de har haft en stor nytta av det inlärd språket i senare skeden av livet. Roihas informanter lägger vikt på att undervisningen i CLIL-programmet hade börjat i ett tidigt skede i deras liv.

En annan undersökning som tangerar mitt tema är Mia Wests avhandling pro gradu ”*Vad händer efter språkbadet?*” (2016) som också rapporteras i boken ”*Kielikylpy osa minua*” av Sannina Sjöberg och Mia West (2017). Wests studie är en enkätundersökning om tidigare språkvadselevs upplevelser angående sina egna språkfärdigheter, språkanvändning och attityder till språkbadsundervisningen. Syftet med studien var att få reda på tidigare språkvadselevs språkfärdigheter och språkanvändning samt hur de anser språkbadet som undervisningsmetod. Därtill har hon fokus på hur informanterna ser sig själva som språkanvändare i andra språk. Hennes resultat visade att språkanvändningen var flitig så länge som det fanns möjligheter till användningen av språket, språkfärdigheterna var goda så länge som de upprätthölls och attityderna till det svenska språket och språkbad var mestadels positiva. (Sjöberg & West 2017: 53–55)

Helena Antolas avhandling pro gradu ”Språkbad - ett effektivt sätt att lära sig språk? Föräldrarnas och elever tankar kring språkbad i Helsingfors” (2007) är en fortsättning på

dennes tidigare undersökning i kandidatavhandlingen som hon gjorde år 2004. Avhandlingens syfte är att kartlägga föräldrarnas tankar kring språkbadet och möjliga skillnader i uttalanden av elever och föräldrar. Antolas resultat visar att både eleverna och föräldrarna har överensstämmande uppfattningar om språkbad. Dessutom visar resultaten att man är nöjda med språkbadsprogrammet. Språkbadet föreställs som en positiv upplevelse men det fanns en önskan om en förbättring i språkbadsspråkets andel. Föräldrarna uppskattade språkbadsprogrammet och eleverna ansåg språkinläringen som en nödvändig och nyttig sak i tanke på framtidens studie- och arbetsmöjligheter.

Det finns olika teorier om det att språkbadseleverna är säkrare i sina språkkunskaper än elever i reguljära undervisningsprogram. Dessutom har det visat sig att språkbadseleverna beskriver sig själva som modiga och nyfikna språkanvändare som inte tappar sitt intresse till språket även om de inte skulle förstå. (Bergroth 2015: 106) Enligt Bergroth (2015) ansåg vissa av språklärarna att elevernas språkbadsbakgrund påverkade mer negativt än positivt när det gäller ordföljden i olika språk. Dock ansåg lärarna att de positiva sidorna som språkbadsbakgrunden har i sig var att svenskan var närmare släkt med främmande språken än finskan vilket underlättade språkbadselevernas inläring av dem (Bergroth 2015: 109). Enligt Björklund och Mård-Miettinen (2011) betraktar språkbadseleverna sig själva som flerspråkiga och anser att språkbadsspråket svenska är ett hjälpmedel i inläringen av främmande språk. Dessutom anser eleverna att användningen av de olika språken har god kvalitet. (Bergroth 2015: 106).

Även om läraren i språkbad använder endast ett språk med eleverna blir vardagen i skolan två- eller flerspråkig. I språkbadet är den dagliga språkanvändningen dvs. integrering mellan ämnen och språk en vardaglig rutin. Man kan konstatera att de dagliga rutinerna och språkanvändningen är en grogrund för elevernas flerspråkighet. (Kalliokoski, Mård-Miettinen & Nikula 2015: 155). Enligt resultaten i forskningsprojektet "Flerspråkigheten i språkbad" (2011) ansåg de flesta språkbadseleverna i årskurs 7–9 sig vara flerspråkiga. Med hjälp av denna forskning kunde man konstatera att språkbadselevernas bild av sig själv som språkanvändare även i högre årskurser var att de känner sig flerspråkiga. (Kalliokoski m.fl. 2015:159). Språkbadseleverna motiverade sin flerspråkighet genom att

räkna upp vilka språk de kan hurdana språkfärdigheter de har samt på vilket sätt de använder sina språk. Dessutom visas språkbads eleverna vara mer intresserade av språk än elever i reguljära klasser. (Kalliokoski m.fl. 2015: 160) Eleverna i språkbad som anser vara flerspråkiga kan oftast tala, förstå och tänka på de olika språken som de får undervisning i men det kan finnas brister i den skriftliga förmågan. (Kalliokoski m.fl. 2015: 163).

3 SVENSKAN I FINLAND

I detta kapitel diskutera jag svenskan i Finland. Det finns olika sätt att använda språket svenska i olika orter i Finland och i detta kapitel redogör jag för forskning i det. Dessutom Jag lyfter särskilt jag fram Vasa och Helsingfors eftersom dessa orter är centrala i min studie.

3.1 Det tvåspråkiga Finland

Finland är ett tvåspråkigt land. Myndigheterna ska erbjuda sina tjänster både på finska och svenska. (Herberts 2017: 14) Finska och svenska har varit Finlands två officiella språk sedan 1922. Majoriteten av Finlands befolkning (ca. 92 %) har finska som modersmål och minoriteten (ca. 5,6 %) har svenska som modersmål.

Svenskan har talats länge i Finland. Redan från 1100-talet finns det tydliga belegg att svenskan har använts i Finland. Trots att det är över 200 år sedan Finland hörde till Sverige finns det en del finländare som talar svenska som modersmål. Befolkningen som har svenska som modersmål i Finland kallas för finlandssvenskar. Än idag består svenskans position i grundlagen fast det största språket i landet är finska. Svensktalande finländare bor oftast längst kusten men i de största städerna finns det dock en svenskspråkig minoritet. (Finlands språklag 2003/423) Dessutom finns det kommuner med finska som minoritetsspråk dvs kommuner där svenskan är starkare (Oikeusministeriö 2018).

Enligt grundlagen (731/1999) ska alla bli lika behandlade oberoende av om de hör till den finskspråkiga eller den svenskspråkiga befolkningen. Språklagen (423/2003) beskriver de språkliga rättigheter som tryggas i grundlagen. Syftet med språklagen är att individens språkliga rättigheter förverkligas utan ett särskilt begärande (Oikeusministeriö 2020). I och med att Finland är ett tvåspråkigt land och nationalspråken är både finska och svenska är det var och ens rättighet att använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska.

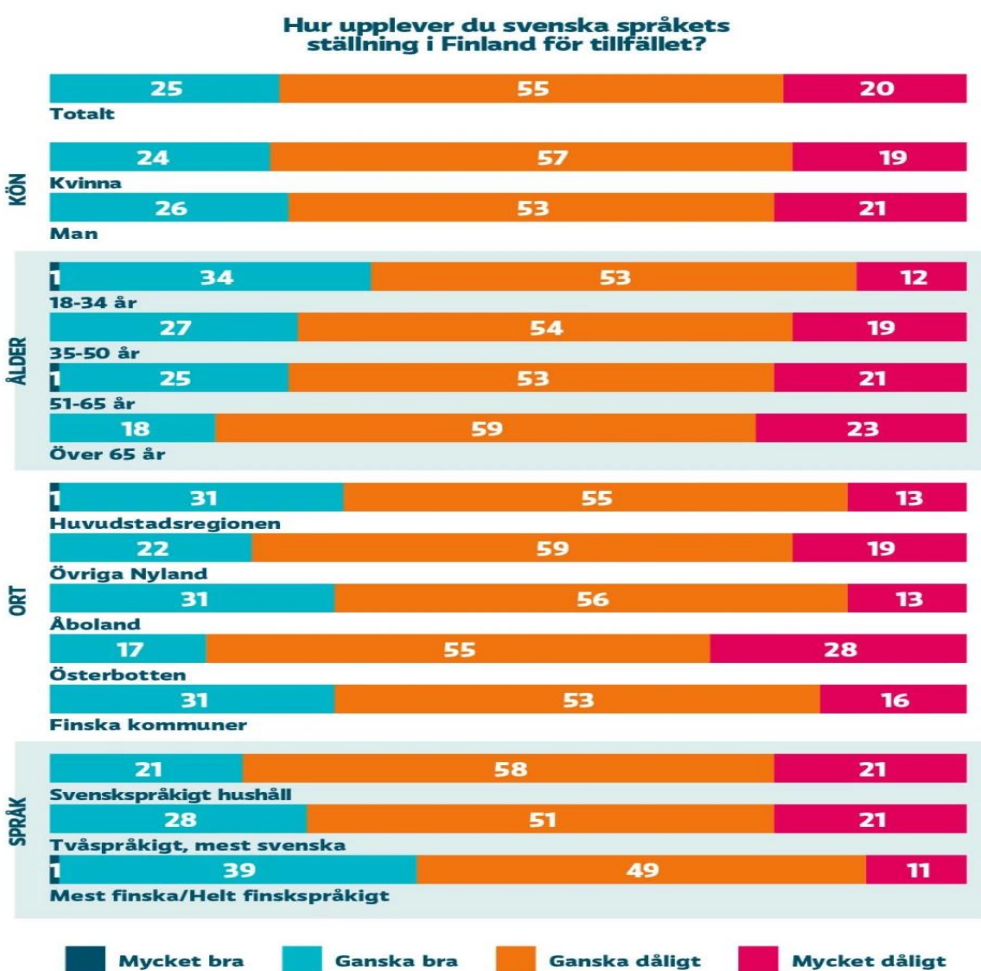
På 1800-talet var svenskan bara ett språk som myndigheterna använde mensvenskan stod för en viktig roll i landets skolor. Detta beror på att det i östra Finland finns en större efterfrågan på kunskaper i ryska än i svenska. Dessutom har det varit tal om att ryskan skulle vara ett alternativ till svenskan i grundskolan. Det som också har visats sig är att speciella initiativ behövs för att stärka elevernas intresse för svenskan åtminstone bland finskspråkiga elever. Det har talats om tvångssvenskan i olika sammanhang då man har hänvisat till studierna i svenska i skolor. I projektet ”Svenska nu” strävar man efter att underlätta eleverna att tillgodogöra sig undervisningen i ämnet svenska för att nå projekts mål att få det svenska språket levande igen samt att göra kulturutbudet i skolorna bredare och uppmuntra eleverna att använda språket. (Björklund, Lönnroth & Pilke 2012: 1–16)

3.2 Svenskans betydelse i olika kommuner

Kommunerna i Finland delas enligt språk i finskspråkiga kommuner, svenskspråkiga kommuner och tvåspråkiga kommuner. Flera kommuner är tvåspråkiga. Oftast kan man se från vägskyltarna om en kommun är tvåspråkig eller inte. På de tvåspråkiga kommunerna är skyltarna och trafikmärken satts upp både på finska och på svenska. (Språklagen 2014). Att kunna nämna en kommun tvåspråkig måste kommunen ha både finskspråkiga och svenskspråkiga invånare och minoritetsspråkets andel skall vara minst åtta procent eller andelen invånare minst 3000 (Folktinget 2017). I Finland finns det ca. 33 tvåspråkiga kommuner med ca. 1,75 miljoner invånare. Alla dessa 33 tvåspråkiga kommuner betjänar invånarna både på finska och på svenska. 44 000 av finländare har svenska som modersmål och bor i kommuner där svenskan är majoritetsspråket samt medan 140 000 finländare bor i finskspråkiga kommuner där finskan är som majoritetsspråk. (Lindell 2016: 7)

Det finns få finländare som lever som språkminoriteter i Finland. (Lindell 2016: 7). Enligt Herberts (2019) anser många finlandssvenskar att svenskans ställning är ganska dålig i Finland och att språkets läge kommer att försämrats i framtiden. Detta kom fram i en webbenkät som Herberts sände ut tillsammans med tankesmedjan Agenda.

Tabell 1. Hur svenskans ställning upplevs i Finland (Agenda/YLE 2019)

Som bilden ovan (tabell 1) visar har de flesta svarat att svenska språkets ställning i Finland är antingen mycket dålig eller ganska dålig. Enligt Herberts är de unga människorna mindre oroliga över svenskans ställning i Finland än den äldre befolkningen. Det som Herberts tänker att ligger bakom detta är att den äldre befolkningen har sämre kunskaper i finska än den yngre befolkningen och därmed kan den äldre befolkningen vara mera sårbara i vardagen när det gäller språk. Det som också har påverkat mycket tankarna om svenskans ställning i Finland är orten där människorna bor. De som kommer från finskspråkiga orter ser mindre negativt på saken än de som kommer från svenskspråkiga orter. (Yle 2019)

Nedan presentera jag två kommuner som har både finska och svenska som språk. Kommunerna valdes på grund av att de flesta informanterna i undersökningen visade sig bo i dessa kommuner.

3.2.1 Vasa

Vasa är en tvåspråkig kommun som ligger i Österbotten. Kommunen har alltid haft en stark förbindelse till de båda inhemska språken, svenska och finska. Om man går bakåt i tiden var största delen av Vasas befolkning svenskspråkiga. Efter att Finland blev ett självständigt land hade medborgarskapen delats på ett sätt där de flesta av Vasas befolkning talade finska. Idag är språkförledning i Vasa så att det finns 67 % finskspråkiga och 23 % svenskspråkiga invånare. Majoriteten av Vasas svenskspråkiga befolkning är bosatta i stadsdelarna Västervik och Sundom (Lönnroth & Laukkanen 2015: 154–155). Vasa har blivit vald till Finlands tvåspråkigaste stad. Det betyder att tvåspråkigheten fungerar bra i kommunen. Dock finns det en del samhällsservice som skulle behöva språkliga förbättringar. (Herberts 2015: 157). Tvåspråkigheten i Vasa har långa traditioner eftersom många Vasabor har redan i flera generationer varit mera eller mindre tvåspråkiga. (Herberts 2015: 157). Idag är andelen av svenskspråkiga i Vasa ca 25 % av befolkningen och de får service med sitt modersmål. Vasa har finsk majoritet men har en image av att vara en svenskspråkig stad pga. Vasas placering på kartan på västkusten i den svenska Österbotten. (Lönnroth & Laukkanen 2015: 161). År 2019 var det 68,1% som hade finska som modersmål och 23% svenska som modersmål av Vasas befolkning. Enligt Vasa stads tabell av språkanvändningen har andelen av svenskspråkiga befolkningen ökat under åren 2005–2017. (Marttinen 2019: 9).

Vasa är Österbottens centrum när det gäller svenska. Det betyder att behovet och utbudet av samhällsservice är mycket bra. Det visas vara så att man kan ha nytta av det tvåspråkiga Vasa i utvecklingen till mångkulturell stad. (Lönnroth & Laukkanen 2015: 153). När är man jämför Vasa med andra tvåspråkiga kommuner finns det bevis att den tvåspråkiga kulturen är välfungerande i Vasa samt umgängeston med bägge språk. (Lönnroth & Laukkanen 2015: 155). Det är naturligt att de flesta invånarna kan använda båda

inhemska språken i Vasa. Dock finns det människor som använder endast sitt modersmål. (Lönnroth & Laukkanen 2015: 156).

På grund av Korsholm och Malax som är tvåspråkiga kommuner med svensk majoritet och ligger nära Vasa hörs och syns svenskan mycket i Vasa. Forskningen har visat att svenskspråkiga befolkningen ger olika signaler av sina språkliga preferenser. (Lönnroth & Laukkanen 2015: 157) Ett bra exempel av Vasas tvåspråkighet är massmedia, som tidningar och radiokanaler. I Vasaregionen fungerar radiokanaler på svenska som YLE X3M och på finska Radio Vaasa. Tidningarna Vasabladet och Ilkka-Pohjalainen är lokala som ges ut i Vasaregionen och bägge språken används i reklamtidningar, vilket visar att tvåspråkigheten kan användas på olika sätt i massmedier om det finns viljan att göra det dvs. både svenskspråkiga och finskspråkiga har egna radiokanaler. (Lönnroth & Laukkanen 2015: 159)

Tvåspråkigheten i Vasa syns i skyltning. Enligt Herberts (2017) undersökning om det språkliga landskapet konstaterades det att Vasa följde lagen noggrant när det gällde skyltning. (Herberts 2017: 23) Tvåspråkigheten anses fungerande i Vasaregionen och olika språkgrupperna kommer bra i kontakt med varandra. Dessutom finns det många utbildningsmöjligheter både på finska och på svenska och skilda kultursituationer för finskspråkiga och svenskspråkiga. Vasa stad har också fått beröm av sin tvåspråkighet och hur den är fungerande och följer språklagen. (Herberts 2015: 159)

Arbetsgivarna i Vasaregionen har skyldighet att tillhandahålla service till båda språkgrupperna på likvärdiga grunder (Språklagen 423/2003). Detta betyder dock inte att alla anställda på alla nivåer bör uppvisa goda kunskaper i det andra inhemska språket utan att betjäning borde fås på sitt eget modersmål. (Lönnroth & Laukkanen 2015: 159). Enligt språkbarometern 2012 får biblioteksverksamheten det bästa vitsordet när det gäller tvåspråkigheten i Vasa. Den kommunala hälsovården och sjukhuset har också fått goda vitsord i mätningarna. De lägsta vitsorden och bristen på tvåspråkig service gäller i idrottsanläggningar och teknisk service (Lönnroth & Laukkanen 2015: 160). När det gäller arbetsplatser använder personalen ofta både finska och svenska. Dock finns det

arbetsplatser där alla talar sitt modersmål men man förstår varandra ändå. Vanligtvis är det dock så att ett språk tar över och i Vasa är det oftast finskan som tar över dvs. blir det dominerade språket. (Lönroth & Laukkanen 2015: 160).

3.2.2 Helsingfors

Helsingfors grundades år 1550 och har varit Finlands huvudstad sedan 1812. Svenskan i Helsingfors har varit dominerande ändå till slutet av 1800-talet då andelen av finskspråkiga och svenskspråkiga var lika stor. Svenskans andel i huvudstaden har sedan dess minskat stegvis och nu har endast 5,7% av invånarna svenska som modersmål. (Helsingfors statistiska årsbok 2018) Det finns 35 000 invånare med svenska som modersmål i Helsingfors men det finns ändå brist på den svenskspråkiga servicen. Som en orsak till detta är att andelen av den svenskspråkiga befolkningen. Enligt språkbarometern måste andelen svenskspråkiga uppgå till cirka 30 % för att tvåspråkigheten också skulle fungera i praktiken. Då skulle befolkningen vara funktionellt tvåspråkig och traditionen och arbetsmarknaden skulle fungera tvåspråkigt. (Språkbarometern 2014)

Det att andelen av svenskspråkiga i Helsingfors är så liten påverkar språket i stadens samt den språkliga vardagen. I centrum hör man finska och andra språk. Den språkliga vardagen i Helsingfors är beroende av olika individer och deras personliga omständigheter som det språk de talar med vänner och familj, på arbetsplatsen eller på fritiden samt på vilka områden individerna rör sig och hurdan typ av service individen har behov till. På några områden är svenskan mer framträdande än på andra områden. De områden som man använder mest svenska i är stadsdelarna Eira, Kronohagen, Ulrikasborg, Tölö, Munksnäs och Brändö, där också andelen av svenskspråkiga är större cirka 10 %. (Helsingfors områdesvis 2017). Dock finns det också svenskspråkiga inrättningar som Svenska Teatern och Medborgarinstitutet, där det finns program på svenska och är en svenskspråkig förening Luckan där man arbetar med information och kultur. Också en viss del av affärer och restauranger har en svensk tradition till exempel Akademiska bokhandeln där man också kan få service på svenska. (Allardt 2000: 13).

Det finns vissa saker som har påverkats av att båda inhemska språken används sida vid sida i Helsingfors. När det gäller till exempel vardagsspråket kan man se att språkkontakten syns och att tvåspråkigheten lett till lånord och kodväxling. I dagens läge är det mera vanligt att de svenskspråkiga tar låneord från finskan så som ord och uttryck och detta kan kallas för Helsingforsslangen. Den uppkom redan i slutet av 1800-talet när unga arbetare som var både finsk- och svenskspråkiga behövde ett gemensamt språk. (Paunonen 1995:2000). Det har också uppkommit att i Helsingfors använder man finlandssvenska dialekter. När det gäller begreppet dialekt förstår man oftast det så att de som kommer från landet utanför staden talar dialekt som skiljer sig från skriftspråket både lexikalt och morfologiskt dvs. språk med egna ord och böjningar. (Teinler 2016: 224–227).

3.3 Skillnader mellan språkbad och CLIL

Lagen om undervisningsspråk i Finland ändrades på 1990-talet. I definitionen av det vem som är tvåspråkig utgår man från dessa språkfärdigheter som individen har. Språkfärdigheten och det hurdana språkfärdigheter individen har beror på hur individen har tillägnat sig språket och i vilket skede av livet. Att man kan säga att individen behärskar ett språk måste fyra komponenter uppfyllas. Dessa komponenter är läsförståelse och hörförståelse som är passiva färdigheter och tal och skrift som är de aktiva färdigheterna. (Buss 2002: 40). När det gäller tvåspråkighet talar man om en individuell företeelse som individen har, där man inte kan se en gräns mellan tvåspråkighet och enspråkighet (Sundman 1998: 37.)

När det gäller CLIL- undervisning är tanken att integrera undervisningen i språk och ämne på ett sätt där ämnen undervisas på ett annat språk än elevernas modersmål. Det som skiljer undervisningen på främmande språk från vanlig språkundervisning är att inläringen och undervisningen prioriterar ämnesinnehållet och språket används som ett medel inte som ett mål. (Swain & Johnson 1997: 1; Genesee 1987; Nikula & Marsh 1997: 7.) Undervisningen på CLIL har fått stort intresse under de senaste åren. Dessutom om undervisningen inte sker på elevens modersmål anses inläringen vara effektivare eftersom eleverna har mera tid i inläringssituationerna än de skulle ha med sitt

modersmål. Det anses vara en stor hjälp när eleverna i CLIL-undervisningen blir erbjuden olika möjligheter att delta i interkulturella situationer och kommunicera med andra som lär dem att anpassa sig till olika sociala omgivningar. (Jäppinen 2002: 14.)

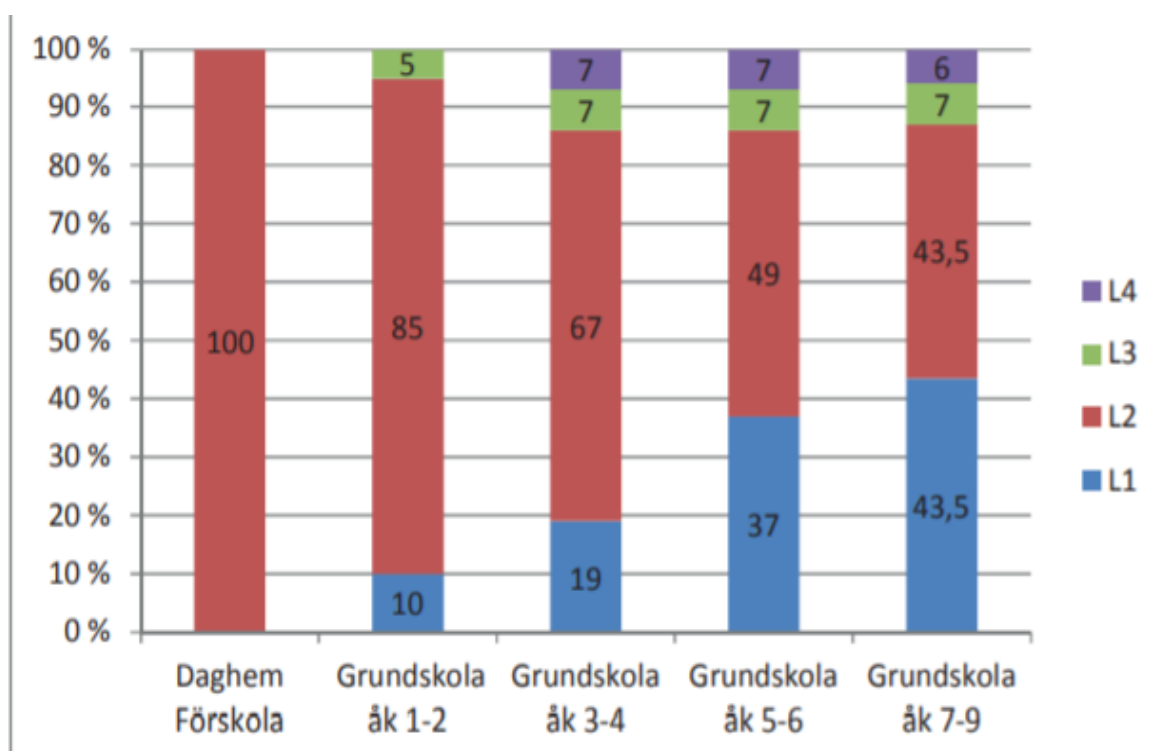
Språk är en förutsättning för lärande och tänkande. Språk ingår i all verksamhet i skolan. Olika språk grundar sig i att forma en mångkulturell samt flerspråkig identitet åt eleven. (Utbildningsstyrelsen 2014: 128) Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 poängterar att tanken i skolvärlden är att alla lärare är språklärare. (Utbildningsstyrelsen 2014: 128). Det finns allt mer språk som kan studeras i skolan. (Utbildningsstyrelsen 2014: 59) Studieprogrammet ska innehålla minst en lång lärokurs i språk och en kort lärokurs i språk. Detta kan vara antingen det andra inhemska språket eller ett främmande språk eller samiska. (Utbildningsstyrelsen 2014: 125). Målet för språkundervisningen är att eleverna ska nå så bra kunskaper i språket som möjligt och att eleverna ska kunna använda språket i sin vardag. (Utbildningsstyrelsen 2014: 128)

3.4 Jämförelse mellan språkbadundervisning och CLIL-undervisning

När de gäller undervisning på främmande språk i Finland varierar mängden av undervisning på det främmande språket men undervisningen genomförs ofta i mera begränsad omfattning än språkbadsundervisning. Anledningen till detta är att språkundervisningen på främmande språk ha mer varierande förverkligandesätt. När det gäller språkbad har eleverna samma utgångspunkt språkligt i början av programmet men principen är inte lika vanlig i undervisningen på främmande språk där eleverna inte alltid är språkligt på samma utgångsnivå. (Nikula & Marsh 1997: 19ff.; Swain & Johnson 1997: 7f.; Järvinen et al. 1999: 231f.; Laurén 2000: 38.)

En annan skillnad mellan språkbad och undervisning på främmande språk är språket som eleverna lär sig att skriva och läsa med. I språkbadet lär sig eleverna läs- och skrivfärdigheter med språkbadsspråket svenska medan i språkundervisning på främmande språk har eleverna lärt sig att skriva och läsa med sitt modersmål. En annan punkt som skiljer dessa två från varandra är lärarnas språkanvändning. I språkbadsundervisningen talar lärarna oftast bägge språken men i själva undervisningen

använder de endast målspråket som de talar lika bra som sitt modersmål. I språkundervisning är det vanligt att lärarna talar både målspråket och elevernas modersmål under en och samma lektion. Både i främmande språkundervisning och språkbadundervisning betonas användningen av språket under lektionen vilket kan ses som en likhet mellan dessa två metoder. Dock kan man konstatera att dessa två inte motsvarar varandra fast undervisningen sker i bägge ämnen, svenska och engelska på ett annat språk än elevernas modersmål och de centrala dragen i båda är att sträva efter bättre språkkunskaper. (Nikula & Marsh 1997: 43; Swain & Johnson 1997: 8; Björklund et al. 1998: 175; Seikkula-Leino 2002: 28.)

Figur 5. Ungefärlig språkfördelning i tidigt svenskt språkbad (Kalliokoski m.fl. 2015: 156)

L1 står för skolans undervisningsspråk som är oftast elevernas modersmål när det gäller språkbad. Det som figuren visar är att på daghemmet sker verksamheten endast på språkbadsspråket L2. I grundskolans lägsta årskurser kommer L3 språket med som är i språkbadsundervisningen oftast engelska. Dessutom på de senare årskurserna har

eleverna möjlighet till att studera även andra främmande språk (L4, L5) som kan då vara till exempel tyska, franska eller spanska. (Kalliokoski m.fl. 2015: 156–157)

Språkbad är undervisningsprogram som dominerar i Finland även om de flerspråkiga undervisningsprogrammen blir ännu vanligare. Detta grundar sig på bristande resurser i språkstudierna. Det visar sig ändå att engelskan är oftast det enda språket som erbjuds för eleverna som första främmande språk. Språkbadseleverna uppnår goda kunskaper i främmande språk pga. engelskans tidiga utbud. Dock räcker inte endast engelskan som språk om man tänker på internationell arbetsmarknad, där engelskan är en förutsättning, inte en fördel, vid arbetsrekryteringen. Det borde finnas andra möjligheter till ett större utbud av olika språk i skolan dvs. möjligheter till ett större utbud av valbara språk. (Björklund, Mård-Miettinen & Turpeinen 2007: 17).

4 TIDIGARE SPRÅKBADSELEVERS UPPFATTNINGAR OM SPRÅKBAD

I detta kapitel presenteras resultaten som berör forskningsfrågan om uppfattningar och minnen av språkbad hos informanterna. Jag kommer att besvara forskningsfrågan med hjälp av frågorna 10, 13–16 i enkäten (se bilaga). Jag diskuterar resultaten med hjälp av exempel från materialet. Jag har indelat exemplaren in i bokstäver för att klargöra informanterna i analysen.

4.1 Generell erfarenhet och uppfattning

De tidigare språkbadseleverna fick i enkäten berätta fritt om sina erfarenheter av och upplevelser om språkbadet (se bilaga). Enligt informanterna var språkbadsprogrammet ett undervisningsprogram som har väckt positiva tankar hos dem och programmet har varit främst en positiv upplevelse. Dock finns det vissa undantag i fråga om programmets metoder (se avsnitt 4.2) men de flesta av informanterna anser programmet som en positiv upplevelse. Oftast påverkar de egna upplevelserna de olika livsvalen. Språkbadsprogrammet har varit en positiv upplevelse för mina informanter. Svaren har varit positiva och man kan se att uppfattningarna efter språkbadet har förstärkts och att informanterna uppskattar språkbadsprogrammets verksamhetsformer och att programmet är unikt. Även de som tyckte att programmet hade vissa negativa sidor skulle sätta sina barn i språkbad.

(21) Kannustan laittamaan lapsia kielikylpyyn. Se helpottaa kielten opiskelua ja siinä on paljon enemmän hyvää kuin huonoa. (G)

(22) Hyödyllinen taito varsinkin länsi suomessa ja etelässä. Esimerkiksi Jyväskylässä ruotsinkielentaidolla ei tee oikeastaan mitään. Mutta aina välillä tulee tilanteita, kun on hyvä osata puhua ja varsinkin kuunnella ruotsia. (B)

(23) Hyvä kokemus, auttanut paljon elämässä (F)

(24) Kaikki kielikylpyyn, eihän siitä ole muuta, kun hyötyä. Suomessa asuvat "ruotsalaiset" voisi myös laittaa suomenkieliseen kielikylpyyn (A)

(25) Kielikylpyopetuksen järjestäminen on hienoa ja toivoisin että kielikylpyopetuksen tavasta oppia kieltä otettaisiin mallia myös peruskoulussa vieraiden kielten opiskelussa. (D)

(26) Kielikylvystä on hyötyä ja voin suositella sitä kaikille! (E)

Exempel 21–26 stödjer språkbadets positiva sidor. Svaren var positiva och alla har en motivering för varför de skulle sätta sitt barn i språkbad. Informant G lyfter fram språkbadets inverkan på inläringen av främmande språk. Dessutom påpekar informant B att man har nytta av språket på västkusten och i huvudstadsregionen och också på andra orter. Enligt informant F har svenska språket varit en stor hjälp i livet.

Positiva attityden till språkbadet kommer fram också i A, D och E svar. Det som svaren visar är att informanterna uppskattar programmet och de känns vara tacksamma över det att det finns ett program som språkbad är. Dessutom föreslog en av informanterna att man kunde använda samma metoder och arbetssätt i undervisningen av främmande språk. Det skulle vara nyttigt och språkinläringen skulle säkert vara motiverande och eleverna skulle tillägna sig språket lättare. Eftersom språkbadet på lågstadienivån har en lång historia i Finland bakom sig är det förståeligt att informanterna har en positiv attityd om hur programmet fungerar. Dessutom föreslog någon av informanterna att man skulle kunna ordna språkbad till svensktalande medborgare också.

4.2 Språkliga aspekter

I detta avsnitt presenterar jag med hjälp av exempel tidigare språkbads elevernas erfarenheter av språkbadsprogrammet. Det som enkätsvaren visade var att de flesta minnen av språkbadet var positiva dock fanns det också negativa minnen. De flesta svaren tog fasta på klassens samhörighet, permanens, språkbadsspråket och lärarna. Dessutom

syns det i svaren att de har tillägnat sig språket med hjälp av praktiska erfarenheter (Språkbud i ett nötskal:5).

(1) Parhaita muistoja on ne, kun kielikylvyssä opittuja asioita on päässyt hyödyntämään käytännössä. Kaksikielisessä Vaasassa harrastuksissa ja ensimmäisissä työpaikoissa pystyi luottavaisin mielin hyödyntämään ruotsin kieltä (E)

(2) Mielestäni oli hyvä, että ne opetettiin myös suomeksi, että Suomen kielinen termistö on myös tuttua (B)

I exempel 1 och 2 kan man se hurdana positiva tankar språkbudet har väckt hos informanterna. Det som informant E svarar är att ett av de bästa minnen från språkbudsprogrammet är det inlärd språket. Dessutom har informant E kunnat utnyttja sitt kunnande i svenska språket i olika situationer i sin vardag. Informant B tycker att det har varit en positiv sak att termerna har blivit inlärd också på modersmålet finska. Detta kan helt enkelt bero på att vidare utbildningen dvs. gymnasiestudier sker oftast på finska efter språkbudet.

I exempel 3–6 nedan kan man se att informanterna är eniga om att de matematiska ämnen som matematik, fysik och kemi skulle ha kunnat vara på finska pga. terminologin och ämnens utmanande struktur.

(3) Matikka olisi saanut muuttua myös kokonaan suomeksi. Hyvä että myös fysiikka ja kemia muuttui, koska nämä aineet ovat monelle haastavia, eikä niinkään ns. yleistietoa, ja jatkuvat myös lukiossa. (F)

(4) Erityisesti matemaattisten aineiden opetuskielen vaihto hämmensi ja vaikeutti asioiden ymmärtämistä, kun termistö muuttui toiselle kielelle. En pitänyt (A)

(5) Terminologia tuntui hankalalta oppia vuosien jälkeen suomeksi. Matemaattiset aineet tulisi olla vain yhdellä kielellä (D)

(6) Hyvä että näissä matemaattisissa aineissa kielenä suomi yläasteella, koska näissä ymmärtäminen kuitenkin haastavampaa kuin monen muun aineen osalta (F)

Informanterna motiverar sin syn på undervisningsspråket med att i vidareutbildningen till exempel i gymnasiet har matematik känts svårt på grund av terminologin och språket finska. Även om svenskan i språkbud är undervisningsspråk lyfter informanterna fram finskans betydelse i olika ämnen och konstaterar att det har varit en fördel att ha vissa ämnen på finska i högstadiet. Informant F påpekar att matematik skulle ha kunnat vara helt och hållet på finska. Enligt F var det också bra att fysik och kemi ändrades så att de var på finska på högstadiet eftersom ämnen hade svåra termer som var olika på svenska och finska. Informant A och D tyckte inte alls språkbyten. Det som man kan tolka av A:s svar är att ämnen som matematik, fysik och kemi vore bäst om de skulle vara bara på ett språk under hela skolgången. Informanterna A, B, D och F har också upplevt att språkbudsprogrammet har gett dem mycket. I svaren kan man se att informanterna lyfter fram den sociala sidan.

(7) Olisi voinut opettaa alusta asti suomen kielellä. Mielestäni kielikylyn hyödyt tuli paremmin esiin muissa aineissa (uskonto, yhteiskuntaoppi yms. missä opiskelu keskittyy lukemisen ja kuulemisen ymmärtämiseen) (G)

(8) Ehkä se vähän sekoitti pakkaa niin sanotusti. Jos oli tottunut termeihin ruotsiksi, niin piti vähä hakee sitten suomeksi niitä (C)

(9) Huono asia. Ei osannut termejä suomeksi (I)

(10) Matematiikassa muistan, että useilla oli hankaluuksia. Itselläni taisi olla eniten hankaluuksia sen kanssa, kun piti laskea jotain ääneen muulle luokalle. Jokusen kerran muistan saaneeni kommenttia siitä, että lasken väärällä kielellä. (B)

(11) Mielestäni se sekoitti oppilaan päätä. On hyviä oppia termit molemmilla kielillä, mutta toisaalta ne ehkä unohtuvat myös nopeammin (H)

Svaren av informanterna i exempel 7–11 visar också att de matematiska ämnena upplevdes som svåra då de var på bägge språken. Den största utmaningen var när man bytte undervisningsspråket från svenska till finska, eller tvärtom. Informant G påpekar att språkbadets nytta kom fram i ämnen där inlärningen var inriktad på läsförståelse och skrivning, som till exempel i religion, historia och samhällslära. C anser att det kändes kaotiskt när termerna redan hade automatiserats på språkbadsspråket och sedan ändrades språket till finska i vissa ämnen vilket kändes svårt. Även informant I tycker att det var en dålig sak när man bytte undervisningsspråket eftersom hen upplevde att hen inte kunde terminologin på finska. Informant B påpekar att hen upplevde terminologin i matematik svårt eftersom finska språket kom automatiskt när hen skulle säga någonting högt på matematiklektionen och på grund av det fick kommentarer av att använda fel språk. Detta kan tolkas att negativiteten kommer fram på grund av det om man använder rätt språk eller inte. Det kan lätt hända att om de matematiska ämnena har varit hela lågstadiet på svenska och på högstadiet byts undervisningsspråket till finska kan det svenska språket vara så automatiserat i olika termer så att man använder fel språk. Även om språkbadsprogrammet annars har varit en positiv erfarenhet kan dessa erfarenheter ha en negativ inverkan på användningen av språket. Informant H påpekar att det var bra när inlärningen av terminologin skedde både på finska och på svenska men anser att termerna glömdes bort lika snabbt som man lärde dem. Detta kan bero på att om man har till exempel matematik, fysik och kemi på finska i årskurs 7 kan man lätt glömma terminologin på finska när språket byts till språkbadsspråket svenska igen.

Det som man kunde se i exempel 3–11 var att några av informanterna tyckte att man kunde ha haft vissa ämnen redan från början på skolspråket finska. Detta var pga. att när språket byts i olika årskurser i olika ämnen har vissa av informanterna ansett det som kaotiskt när det gäller olika termer till exempel i matematik, fysik och kemi. Informanterna anser att man lärde sig språkbadsspråket svenska bättre i realämnena och pga. det skulle man ha kunnat ha matematiska ämnen från första början på finska.

4.3 Sociala aspekter

Resultaten visar att gemenskapen mellan klasskompisar har varit en stor energikälla för mina informanter. Av informanternas svar kan man se att det har varit en rikedom att kunna gå i skola med samma klass under hela grundskolan. Även om skolan inte intresserade vissa informanter var det roligt att gå i skolan med samma klass, vilket tyder på att klassandan i denna språkbadsgrupp har varit bra.

(12) Onneksi on ohi mutta kävisin uudestaan, saman luokan kanssa (H)

I exempel 12 kan man se hur klassens sociala sida har haft en stor betydelse. Det som informant H har svarat anser jag som ett bra exempel på att klassen har haft en bra klassanda då informanten skulle gå i skola på nytt med samma klass även om hen är glad att språkbadsprogrammet är över. Man märker att informant H inte har njutit så mycket av själva skolgången men skulle gå om grundskolan med samma klass. Detta kan man tolka som en positiv sida av språkbadsprogrammet och jag anser att detta borde man lyfta fram i olika diskussioner när det gäller attityder till och diskussioner om språkbadsprogrammet. I språkbad är eleverna oftast nio år med en och samma klass vilket påverkar att eleverna känner varandra grundligt och har upplevt många saker tillsammans vilket leder till att klassandan är stark. Dock kan klassandan vara god i andra klassen än endast i språkbad men oftast är inte klassen så länge tillsammans som i språkbad. Det som man kan se i alla svaren är klassandans stora roll för skolgången. Dessutom har alla av mina informanter svarat att klassandan i språkbadet är unikt och det går inte enligt dem att jämföra detta med reguljära svenskspråkiga eller finskspråkiga klasser.

(13) Parasta et oli sama luokka niin kauan (10 vuotta). Myös se et osaa kunnolla ruotsia on varsinkin Vaasassa etu (C)

(14) Yhtenäisyys luokan kesken. Se kun saatiin olla esikoulusta 9. luokalle saman luokan kanssa. Toki joillekin luokille tämä on ollut myös ongelma, kun inhottavista tyypeistä ei olekaan päässyt eroon (F)

(15) Parhaita juttuja oli myös luokan kesken musisointi. Harmi, että se loppui jo 7. luokalla (F)

(16) Olin samalla luokalla samojen ihmisten kanssa koko peruskoulun, kivoja luokanopettajia (G)

Exempel 13–16 visar att en av de positivaste sakerna i språkbadet har varit klassen. Informanterna C, G och F lyfter fram gemenskapen och det hur viktigt det var att få vara tillsammans med samma klass hela grundskolan. Vissa av informanterna har redan börjat tillsammans redan på daghemmet vilket kan också leda till att klassandan har varit stark. Informant G har varit nöjd med språkbadslärarna. F lyfter fram musikstunderna som klassen gjorde tillsammans och det kan tolkas att klassen var musikaliskt och tyckte om att uppträda.

4.4 Pedagogiska aspekter

Pedagogiska aspekterna är viktiga i språkbadet samt i alla skolprogram och de syns på många olika sätt. Pedagogerna skall tänka på vad som intresserar eleverna och hur de kan motivera eleverna. Mina informanter har kommenterat de pedagogiska aspekterna på ett positivt sätt. Svaren visar att informanterna har haft olika evenemang som de har deltagit i, hållit olika utställningar och fått uppträda i olika fester. Dessutom har de olika evenemangen varit en stor motivationskälla i skolgången och förstärkt klassens klassanda och samhörighet. Även om informanterna har varit aktiva i olika sociala situationer och deltagit i olika evenemang har skoldagarna varit organiserade med hjälp av scheman och rutiner. Deras språkbadsprogrammet har haft en fungerande praxis som stödjer det vardagliga arbetet. Det som svaren visar är att humor har varit med i skolvardagen samt, upprepning av information och informanterna har fått delta i undervisningen med ”rörligt moment” dvs. fått dela ut någonting i klassen eller hämta någonting som läraren behöver. Upplevelser som informanterna har av språkbadsprogrammet visar att informanterna har fått delta i olika evenemang och verksamhetsformer som språkbadet ger möjlighet till.

(17) Yö koulu ala-asteella oli leirikoulujen lisäksi yksi parhaimmista asioista mitä koulussa tapahtui. Yö koulu oli sen takia mieleen painuva, että koulussa ei ollut ketään muita kuin meidän luokkalaisemme, opettaja ja muutama vapaaehtoinen vanhempi. Opettaja ja vanhemmat olivat suunnitelleet meille erilaisia rasteja, joita kierrettiin. Yksi oli esimerkiksi vispata kermaa vaahdoksi lettuja varten (B)

Exempel 17 visar att olika evenemang som informant B har varit med om var ett av de bästa minnen. Informanten lyfter fram nattskolan och lägerskolorna som hen har varit med om. Det som informant B:s svar visar är att föräldrarna har också varit aktiva och de har varit med i de olika evenemangen i skolan. Dessutom får man en bild att lärarnas och föräldrarnas samarbete har fungerat bra och gett en möjlighet till att ordna nattskolor och lägerskolor. Pedagogiska aspekter kommer fram i svaren på de olika uppgifterna som eleverna gjorde till exempel under nattskolan. Uppgifterna stärker bindningen mellan pedagogen, föräldrarna och eleverna. Det verkar att små vardagliga saker som att vispa gräddde kändes också som en rolig uppgift att göra i skolan.

(18) Ehkä kaikkein paras muisto oli stafettkarneval. Yleensä vain ruotsinkieliset saavat osallistua siihen mutta me kielikylpyläiset saimme myös ja se oli mahtava tapahtuma (D)

(19) Parhaita muistoja on 4. (?) luokan dinosaurukset esittelyt. Teimme dinosaurukset massasta ja pidimme niistä esitelmät. Tämä tehtiin yhdessä rinnakkaisluokan kanssa. Parhaita juttuja oli myös luokan kesken musisointi (F)

(20) Tiivis ryhmähenki, runsas "esiintyminen". Ujous karisi pois jokaisesta ja tämä valmisti meidät kaikki tulevaisuuteen. Ja tietysti teatterit (A)

Exempel 18–20 lyfter fram en viss stolthet som informanterna har av språkbadet som utbildningsprogram. Informant D lyfter fram stafettkarnevalen. Hen påpekar att oftast är

det bara de svenskspråkiga skolorna som får delta i stafettkarnevalen. Mellan raderna kan man läsa att D känner stolthet över sin språkbadsbakgrund pga. att hen fått delta i svenska skolornas evenemang och att informant D också har varit nöjd med språkbadsprogrammet. Att lära sig språkbadspråket svenska har också varit en fördel och de positiva tankarna om det andra inhemska språket svenska har varit självklarhet. Enligt informant F var olika projekt som man gjorde tillsammans med klassen var en stor fördel. Ett exempel på dessa projekt är en dinosaurieutställning och musicerande. A lyfter fram uppträdandet och användningen av språkbadspråket. Det att informant A svarade att ingen behövde vara blyg när de använde språket är viktig aspekt eftersom ett av målen med språkbadet är att alla ska våga använda språket (Björklund m.fl. 2007: 26).

Svenskan har också haft en tyngdpunkt i informanternas svar och det kan tolkas som en positiv attityd till det andra inhemska språket. Det att informanterna kan utnyttja och vågar använda språkbadspråket svenska är mycket positivt. Orten där informanterna har gått grundskolan i har säkert haft inverkan på positiva attityden till språket. Dessutom har orten en stor tyngdpunkt i de olika evenemang som språkbadsleverna kan delta i. Det beror på orten och skolans resurser hurdana möjligheter man har att delta i olika evenemang och ordna olika aktiviteter som stafettkarnevalen, nattskola, lägerskola och teaterföreställningar.

5 SPRÅKSTUDIER OCH ANVÄNDNINGEN AV SPRÅKBADSSPRÅKET SVENSKA I OLIKA LIVSSITUATIONER

I detta kapitel presenterar jag forskningsfrågorna: hur har språkbadet inverkat på användningen av språkbadsspråket svenska och hur har språkbadet inverkat informanterna i olika livssituationer. För att besvara dessa forskningsfrågor presenterar jag svaren på frågorna 9, 12–18, 19–20, 25–27 och 29–30 i enkäten (se bilaga).

5.1 Språkstudier i skolan

Jag diskuterar informanternas språkstudier i grundskolan samt val av språkstudier efter grundskolan dvs. vilka språk har hen studerat i gymnasiet eller i under sina vidarestudier på högskolenivån. Samt diskuterar jag hur språkbadsprogrammet har inverkat på språkanvändningen av språkbadsspråket svenska. Då en individ lär sig språk känns det lärorikt, givande och kul men ibland kan det kännas omöjligt att lära sig grammatiken i språket och att hjärnan skulle jobba emot oss. Språk som alla av informanterna studerade i grundskolan var språkbadsspråket svenska och engelska. Det visade sig att de som hade studerat tyska valde språket pga. att kompiserna hade valt det. Vissa av informanterna som valde tyska hade inget intresse mot språket men kompisarna påverkade valet. Dessutom ansåg de att det var roligt att lära sig ett språk som var nära engelska och svenska och språket var ganska lätt att lära sig. En av informanterna säger att det skulle ha varit dumt om man inte hade valt tyska eftersom man inte ville vara den enda som inte studerade språket. Det som gjorde språket krävande på högstadiet var att grammatiken och verböjningar blev mera viktiga i undervisningen.

De flesta av informanterna studerade även tyska i årskurs 5–9. Det som svaren visade var att 10 av informanterna har gått i gymnasiet efter språkbadsundervisningen och 8 i yrkesskolan. Efter grundskolan har inte språkstudierna ändrats mycket. Dock har vissa av informanterna slutat med tyskan, vilket kan betyda att det blev allt för mycket språkstudier eller att tyskan krävde alldeles för mycket. Dock är tyskan i gymnasiet ett valbart ämne, vilket påverkar också samt det att de som gick i yrkesskolan inte hade möjlighet att fortsätta med språket. Det som visade sig att väcka intresset i fråga om

språkstudier var spanskan. 8 av informanterna (22,2 %) svarade att de hade tagit spanskan som ett valbart ämne i gymnasiet. Det som påverkade språkvalet i yrkesskolan var det att man inte har så många andra möjligheter än svenska och engelska där (Vamia 2020).

Med hjälp av frågan: *Onko kielitaitosi ruotsin kielessä muuttuneet vuosien saatossa? Millä tavalla?* Jag diskuterar informanternas tankar kring ändringar i språkkunskaperna i svenskan. Jag öppnar vissa frågor noggrannare med hjälp av exempel. Svaren varierar dels med att språkkunskaperna har blivit sämre dels med att användningen av språket har minskat men enligt informanterna är det så att när man hör språket minns man språket på nytt. Dessutom visar enkätsvaren att informanterna har kunskaper i svenska om det behövs i olika situationer.

När det gäller studier på universitetsnivå och högskolenivå kan man tolka av svaren att informanterna använde språket svenska mindre eftersom det inte krävdes av dem. Dessutom var informanterna eniga om det att språkanvändningen var mycket säkrare när man använde språket dagligen i grundskolan. Vissa av informanterna påpekar också att det är synd när man inte behövde använda språket på högskolenivå eftersom säkerheten i att använda språket försvann. Dock finns det ännu också individer bland mina informanter som använder svenskan dagligen i vardagen eller i skolan och arbetslivet. Det finns svar som visar att det har varit lättare att studera olika språk när studiekompisarna är aktiva och intresserade av språket. Dessutom har informanterna haft nytta med att titta på sociala medier på det språk som de studerar och efteråt märkt att de förstår till exempel nyheter på tyska. På det sättet kan informanterna också träna språket på ett sätt som inte känns att man studerar. Exempel 27–31 visar hur vissa av mina informanter har kommenterat språkanvändningen efter grundskolan.

(27) Koulu aikana koin olevani varma kielen kanssa, mutta korkeakoulu opintojen aikana varmuus hetkeksi katosi (silloin myös käytin kieltä vähemmän) ja nyt koen olevani varmempi ja parempi kuin aiemmin (A)

(28) Hieman. Tulee aikoja, kun kieltä ei käytä jatkuvasti, joka aiheuttaa ajoittaista epävarmuutta sanaston kanssa, mutta hyvin nopeasti muistuu mieleen (B)

Det som informant A och B är eniga över är att när de inte använder språket regelbundet kan de ha svårigheter med att tala språket flytande och komma på vissa ord. För att kunna hålla en bra nivå i språk måste man använda språket. Detta kan förklaras med arbetsminne och långtidsminne. I långtidsminnet har individen den information som kan plockas fram när det behövs. Enligt Skolverket är det åldern som spelar stort roll i språkförmågan. (Skolverket 2020) Ju äldre man är desto mera måste man använda språket för att minnas språket. Det kan man också se av informanternas svar. Om informanterna inte använde språket var det svårare att tala det.

(29) Se heikentyi ja ruostui hieman peruskoulun jälkeen, mutta nyt on vahvistunut korkeammalle tasolle ruotsiin muuton myötä (G)

(30) Huonompaan suuntaan, kun sitä pääsee niin todella vähä enää käyttämään ja se harmittaa. Nopeasti kyllä palautuu, jos vain olisi mahdollisuuksia käyttää enemmän (H)

Informanten G i exempel 29 tänker att språkfärdigheterna i svenska har rostat på grund av få användningsmöjligheter men blivit starkare med tiden när hen flyttat till Sverige. Informanten H kommenterar att kunnandet i svenska har försvagats på grund av minskad användning av språket. Informanterna G och H i exemplet ovanför påpekar att språkkunskaperna i svenska har blivit sämre efter grundskolan. Detta kan också knytas ihop med de svar A och B gav eftersom språkanvändningen har minskat efter grundskolan och språket borde användas för att kunna använda den på samma sätt som i grundskolan. Det som överraskade mig ändå var att alla informanterna svarade att även om språkanvändningen har minskat och det är svårt att börja tala språket efter en paus återkallas det i minnet när de börjat använda språket på nytt. H konstaterar att det är synd att användningen av svenska språket har minskat och språkkunskaperna blivit sämre. Men är ändå lättad när språket erinrar sig efter att hen börjat använda det igen.

(31) Yllätyn edelleen, miten hyvin sitä osaa, vaikka enää sitä ei pääse käyttämään yhtä paljon, kun Vaasassa asuessa (F)

Det som exempel 31 visar är att informant F är säker på sina språkkunskaper. Även om informanten har svarat att användningen av språket svenska har minskat har det inte

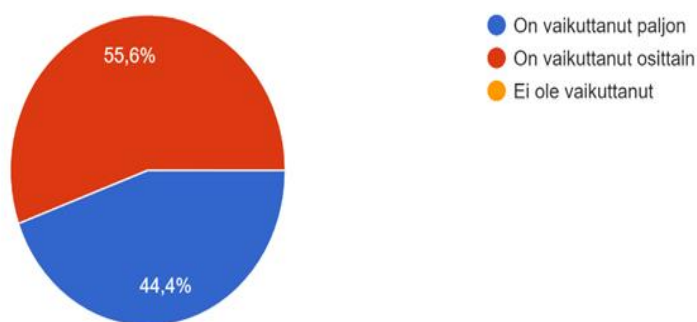
påverkat språkkunskaperna. Informanten påpekar att språkanvändningen är mycket viktigare i Vasa och att där använde informant F språket mycket oftare än i andra orter. Vidare konstaterar informant F att hen är förvånad och överraskar över hur bra hen kan språket även om användningen har minskat. I genomgången av resultaten framkom att eleverna fick bättre resultat i engelskan än eleverna i finskspråkiga klasser. Majoriteten av informanterna bedömde sina språkfärdigheter som bra eller mycket bra. Detta innebär att informanterna anser att språkfärdigheterna i främmande språk är på en relativt hög nivå. Ingen av informanterna ansåg sina språkfärdigheter som dåliga.

5.2 Språkbadspråket svenska och studier av främmande språk

I detta avsnitt utreder jag hur informanterna anser att språkbadspråket svenska har påverkat inläringen av främmande språk och språkstudier. I sina enkätsvar ombads de tidigare språkbadseleverna svara på frågan om svenskan har varit en fördel eller nackdel i inläringen av främmande språk

16) Miten koet, että kielikylpy on vaikuttanut vieraiden kielten oppimiseen?

18 vastausta

Figur 6: Språkbadets påverkan på inläringen i främmande språk

Som figur 6 visar svarade ingen av informanterna att språkbadet inte skulle ha påverkat inläringen av främmande språk. 44,4 % anser att språkbadet har påverkat mycket i

inlärnigen av andra språk, vilket kan anses som en positiv sida av språkbadet. 55,6% av informanterna anser att språkbadet har påverkat delvis i inlärnigen av främmande språk. Resultatet är inte ovanligt eftersom språkbadseleverna ofta har visat anse att språkbadet hjälper dem att lära sig också andra språk än svenska. Som anknytning till utvärderingen av främmande språk på gymnasienivån kan man säga att informanternas svar är jämförbara med Bergroths undersökning i det att språkbadseleverna klarar sig bättre i studentskrivningarna i främmande språk än eleverna i reguljära klasser. (Bergroth 2015: 107–118)

(32) Ruotsin kielen osaaminen helpotti englannin kielen opiskelua, koska molemmat kielet kuuluvat samaan kieliryhmään (A)

(33) Innostus kaikkia kieliä kohtaan kasvanut ja halu oppia muita kieliä innolla kova. Kai sitä koki et siitä saa paljon irti ja tajusi, että kielistä on hyötyä tulevaisuudessa myös (B)

Informanterna A och B i exempel 32–33 är eniga om att när man behärskar språkbadsspråket lär man sig lättare andra språk som engelska och tyska. Vidare visar svaren att intresset mot språk har varit stor och växt under åren. En tolkning som jag gjorde av dessa två exempel (se 34–36) är att språkbadet har varit ett språkberikande undervisningsprogram som har förstärkt attityderna till andra språk.

(34) Kielet ovat aina kiinnostaneet minua ja kiinnostavat edelleen. Matemaattiset aineet taas ei niinkään. Uskon vahvasti siihen, että jos lapsena oppii eniten, joten olen sen kannalla, että kielten opettelu nuorena on erittäin hyvä asia (C)

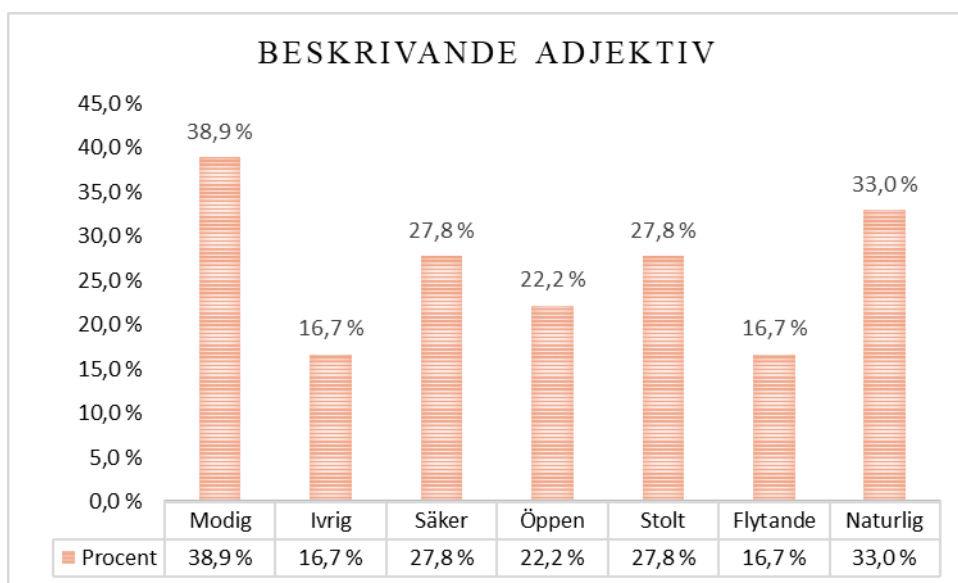
(35) Helpottaa uuden oppimista, kun on jo oppinut yhden kielen kunnolla. Ainakin omaa englannin oppimista se helpotti ja anto ainakin rohkeutta sen kielen käyttämiseen (D)

(36) Kieliopin omaksuminen muissa kielissä helpompaa (E)

Enligt exempel 34–36 har informanterna C-E också varit eniga i det att det har varit lätt att lära sig andra språk pga. språkbadet. Det som informant C påpekar är att när man studerar flera språk som barn lär man sig lättare. I svaren kommer fram att när man har gått grundskolan i språkbad har man större möjligheter att bli flerspråkig eftersom inläringen sker lättare och man har en möjlighet att studera många språk samt det att språk som tyska, svenska och engelska är ganska lika varandra, vilket gör inläringen ännu lättare. E lyfter fram grammatiken i olika språk vilket var ganska överraskande. Ingen annan av informanterna nämnde grammatikinläringen. Det verkar vara att informant E har lärt sig svenskans grammatik och har haft nytta av det i inläringen av grammatiken i andra språk. Svenskan har också haft en tyngdpunkt i informanternas svar och det kan tolkas som en positiv attityd till det andra inhemska språket som också syns i svaren. Även om det var svårigheter att lära sig ämnen på det andra inhemska språket har det inte påverkat negativt i informanternas språkinläring.

5.3 Språkbadets inverkan på informanternas språkval

I detta avsnitt diskuterar jag hurdan tyngdpunkt har språkbadsspråket svenska haft i olika livsval som informanterna har gjort. Jag kommer också diskutera hur tidigare språkbadselever beskriver sig själv som språkanvändare. Diskussionen illustreras med hjälp av tabell (se figur 7) och några exempel från svaren till frågan där informanterna ombads beskriva sig själv med tre ord. I figur 7 presenterar jag de adjektiv som informanterna använde mest i frågan om att beskriva sig själv som språkanvändare.

Figur 7: Beskrivande adjektiv om sig själv som språkanvändare

Figur 7 visar de mest använda adjektiv som informanterna valde för att beskriva sig själv som språkanvändare. Det som exemplen 37–42 visade var adjektivet modig det som kom fram mest i svaren. Av informanterna hade 38,9 % (7 av 18 informanter) beskrivit sig som modig språkanvändare. Andra adjektiv som informanterna använder för att beskriva sig själv som språkanvändare är, ivrig 16,7 % (3/8), säker 27,8 % (5/18), öppen 22,2 % (4/18), stolt 27,8 % (5/18), flytande 16,7 % (3/18), naturlig 33,0 % (6/18). Andra beskrivande adjektiv som informanterna hade var tystlåten, fundersam, förstående, dynamisk, vardaglig, försiktig, duktig, kritisk, vänlig, aktiv och osäker. Enligt tabell 2 har informanterna en bra bild av sig själva som språkanvändare.

I exemplen som jag nämner nedanför märker man informanternas enhetliga svar ”rohkea” (sv. modig) som jag anser att beror på att i språkbudet har alla haft tid att tillägna sig språket samt i början behöver man inte förstå varje ord påverkar positivt i elevernas mod och viljan att använda språket.

(37) Taitava, sujuva, rohkea (A)

- (38) Rohkea, kiinnostunut, oppiva (B)
- (39) Rohkea, puhelias, avoin (C)
- (40) Innokas, rohkea ja avoin (D)
- (41) Rohkea, luonnollinen, ystävällinen (E)
- (42) Rohkea, yrittävä, aktiivinen (F)

Det att barnen känner sig trygga i början av inläringen av ett nytt språk är en stor del av språkutvecklingen. Med en trygg omgivning till exempel i klassrummet möjliggörs att barnen inte blir rädda om de inte förstår vad läraren säger eller om de inte kan säga hela meningen från början till slut med ett annat språk än sitt modersmål (Mård 1998: 19). Språkinläringen sker individuellt vilket även syns i mina resultat. 6 av 18 känner sig som en modig språkanvändare. Jag anser att detta beror på det att eleverna har haft tillräckligt med möjligheter att använda språkbadspråket i olika sammanhang i språkbad.

Som exemplen 37–42 visar att informanterna beskrivit sig som en modig språksanvändare. För det första handlar det om lärarnas attityd i språkbadsprogrammet och lärarnas pedagogik i språkbadsprogrammet och lärarnas sätt att undervisa. För det andra handlar det om elevernas attityder till språkbadspråket svenska. För det tredje handlar det om föräldrarnas roll i stödandet av barnens skolgång och det att föräldrarna är med i olika evenemang som ordnas. För det fjärde handlar det om hur språkbadsprogrammet är organiserad. I detta fall och i denna ort som undersökningen gjordes i verkar det vara så att alla dessa fyra delar som jag anser som viktiga bandar ett fungerande samband vilket leder till att eleverna blir modiga språksanvändare.

C och D har också beskrivit sig som öppen användare vilket jag anser som en komplettering till begreppet modig. Med begreppet informanten kopplade adjektivet till sin språkanvändning vilket man kan tolka så att användningen av språket sker på ett sätt där individen använder språket enligt situationen. det som är jämförbar med begreppet modig är att individen använder språket modigt när hen vågar använda sina språk i olika situationer. Informant E beskriver sig själv som modig, naturlig och vänlig språkanvändare. Vänlig kan tolkas som ett sätt där individen använder det språk som den

andra personen använder eller på ett sätt när informanten har en vänlig ton på sin röst när hen talar ett annat språk. Dessutom har informanterna beskrivit sig själva som en naturlig språkanvändare. Det att språket kan användas på ett naturligt sätt är ett tecken på att individen känner sig hemma med språket. I detta fall kan man också lyfta fram språkbadets inverkan på språkanvändningen eftersom när språket kan användas på ett naturligt sätt kan man tolka det som att individen behärskar det tillräckligt bra för sina behov.

Informant F beskriver sig själv som modig, aktiv och en som gärna försöker. Dessa tre begrepp kan anser höra ihop. Det kan tolkas att informant F använder språket modigt och är aktiv för att använda sina språkkunskaper och försöker använda sina kunskaper även om hen inte alltid kan språket. Informant A beskriver sig som skicklig, flytande och modig språkanvändare. Jag antar att informanten menar med detta att hen har så bra språkkunskaper så att hen kan använda flera språk aktivt och på det sättet gör det att språkanvändningen är modigt. Informant B beskriver sig själv som modig, intresserad och en person men inlärningsförmåga. Jag antar också att individen kan vara intresserad av olika språk eftersom med hjälp av det kan språkinläringen och användningen vara lättare.

Jag anser att om en individ känner sig som en modig språkanvändare har språkstudierna varit lyckade. I detta fall gäller språkstudierna de språk som informanterna har studerat i grundskolan; svenska, engelska och tyska. Dock har informanterna studerat också andra språk i vidareutbildningen till exempel i gymnasiet men detta gäller endast användningen av språkbadsspråket svenska samt de språk som informanterna har studerat i grundskolan. Som en slutsats i språkbadets inverkan på individernas livsval kan man säga att språkbadet har bara haft en positiv inverkan på språkinläringen vilket i sin del leder till att programmet är bra och skolan som informanterna gick i har lyckats bra med undervisningen. Dessutom var adjektiven som informanterna valde att beskriva sig själv som språkanvändare bara positiva dvs. ingen ansåg sig själv som en dålig språkanvändare.

5.3.1 Studier

Orten där informanterna har genomfört sina studier efter andra stadiet varierar mycket. Dessutom har några av informanterna genomfört en del av studierna utomlands. Studieorterna är: Vasa, Jyväskylä, Kuopio, Helsingfors, Lahtis, Sotkamo, Åbo, Björneborg, Uleåborg och Esbo. Andra länder där studierna har genomförts utöver Finland är: England, USA och Sverige. Det som informanterna svarade på frågan om språkbadet har påverkat inläringen av främmande språk syns också här. De starka och mångsidiga språkkunskaper som informanterna har fått i språkbadsundervisningen i grundskolan har alltså haft en stor betydelse i deras liv, vilket syns i svaren som handlar om studier efter andra stadiet. Man kan se att vissa av mina informanter ser språkbadet som en möjlighet att studera mer omfattande eftersom språkinläringen har varit lättare. Exempel 43–48 ger en bra bild av informanternas tankar om hur språkbadsprogrammet har påverkat deras studier.

(43) Olen saanut paljon ruotsin kielisiä ystäviä, se avaa myös mahdollisuuden opiskella laajemmin, opetustoissäkin siitä on hyötyä (F)

(44) Hoksasin vähän liian myöhään, että olisin toki voinut hakea myös ruotsinkielisiin toteutuksiin (G)

Det som informanterna i exempel 43 och 44 påpekar är att de har haft nytta av det andra inhemska språket. Informant F säger att när man kan svenska har man en bättre möjlighet att ta mer omfattande studier och svenskan är nyttig också i arbetslivet. Dessutom anser F att det är en rikedom när man har vänner som talar svenska. Informant G hargnar över att hen inte sökt till svenskspråkiga utbildningar. Av dessa två svar kan man märka att tidigare språkbadselever känner sig tvåspråkiga och att det skulle vara möjligt för dem att studera också på det andra inhemska språket.

(45) Positiivisia - erityisesti kansainvälisten opintoja ajatellen kielikyky on auttanut paljon ja väitän että kielikylyn käyneillä ruotsin ja englannin kielen taidot ovat keskivertoa paremmat (H)

(46) Kieliopinnot ainakin ollut aina helppoja. Myös kaikenlainen esiintyminen ja esitelmät tuntunut helpolta koska kielikylyssä niitä oli nii paljon (E)

Språkbadetets goda sidor kommer också fram i exempel 45–46. Informanterna anser att språkstudierna har varit lätta och enligt informant H har språkbadet haft en positiv inverkan på de internationella studierna. Dessutom har informant E haft nytta av språkbadet i sina studier på det sättet att det har varit lättare att hålla föredrag oberoende av språket eftersom man övade på att hålla föredrag i språkbadsprogrammet. Informant H påpekar att de har haft många föredrag i grundskolan vilket kan tolkas som ett bra sätt att våga använda språket.

(47) Oon tiennyt, että kun hallitsee ruotsin nii työmahdollisuuksia, on paljon ja se auttaa jatko-opiskelussa. Kaksikielisyys on rikkaus (A)

(48) Voin jopa sanoa itseäni monikieliseksi, koska kielet tarttuvat päähän helpommin peruskoulun ansiosta (C)

I exempel 47 och 48 kommer det fram att informanterna ser sig själva som mångsidiga språkanvändare. Enligt A är tvåspråkigheten en rikedom och anser att när man behärskar svenska språket har man lättare att få jobb och det hjälper också i vidareutbildningen. Informant C kan anses vara stolt över sina språkkunskaper och benämner sig själv flerspråkig. Det visar sig att några av mina informanter känner sig antingen två- eller flerspråkiga. Dessutom har alla av exemplen 43–48 varit positiva och informanterna har kommit fram med ett berikande synsätt i det att språkbadsprogrammet gett en bra möjlighet till att bli flerspråkig. Studierna är en viktig del av livet och när man tänker på vidare utbildningen måste man kunna tänka på sina styrkor som syns i dessa exempel. Alla informanter kunde alltså på något sätt använda sina språkkunskaper i vidareutbildningen antingen i studierna eller med kompisarna som de fick när de studerade.

5.3.2 Arbete

Arbetslivet och livsval kring detta har varit en stor del av informanternas liv. Alla har jobbat under studietiden och resultaten visar att i finskspråkiga orter har de inte använt så mycket språkbadspråket svenska men till exempel i kundtjänstarbete har svenskspråkiga kunderna uppskattat om de har fått betjäning på svenska. Dessutom syns det i svaren att två- och flerspråkigheten har hjälpt informanterna både att få arbete och i själva arbetet genom att de har kunnat använda det språk som behövts i olika situationer. Språk som nämns är svenska och engelska. På vissa ort är svenskan starkare pga. befolkningen och på vissa ort är engelskan mycket nödvändigare än svenskan.

(49) Pystyy vastaamaan ruotsiksi, jos joku sillä kielellä sattuu kysymään. Ei tarvitse alkaa selittämään, ettei osaa (F)

(50) Ruotsinkielisille asiakkaille puhun ruotsia ja he arvostavat sitä paljon. Porissa oletuksena on se, että täällä ei saa ruotsinkielistä palvelua, joten he yllättyvät positiivisesti, kun saavat minulta ruotsinkielistä palvelua (H)

(51) Olen päässyt hyödyntämään kieltä ja osaamistani työssä useaan otteeseen (C)

Språkkunnigheten och det att man kan svara på det språk som behövs är en viktig del i arbetslivet. Informanterna lyfter fram språkkunskaperna som de har lärt sig under grundskoletiden och det hur de kan använda sina språkkunskaper i olika situationer. Det som informanterna i exempel 49–51 var eniga om var att de har en språknivå där språkanvändningen är bekvämt och det känns som en belöning att kunna använda till exempel i kundtjänstarbetet kundernas modersmål vilket inte är en självklarhet för alla. Detta kommer fram i informant H:s svar. Dessutom lyfter H upp att kunderna uppskattar det när de får betjäning på sitt modersmål.

Informant F påpekar vikten av språkkunskaper och upplever att när man behärskar ett språk är man inte tvungen att säga att man inte kan betjäna till exempel på svenska. Dessutom kom det fram i svaren att också användningen av främmande språk har varit en rikedom i arbetslivet och att informanterna har kunnat använda till exempel engelska i arbetsuppgifter.

(52) Koen, että olen voinut hyödyntää ruotsia. Varsinkin silloin kun olen työskennellyt asiakaspalvelu hommissa, sekä avaa mahdollisuuksia muuttaa esim. pohjoismaihin tulevaisuudessa (A)

(53) Työnsaanti paljon helpompaa, kun osaa useampaa kieltä (G)

(54) Helpottanut huomattavasti työpaikan löytymistä ja itse työn tekemistä, kun pystyy keskustelemaan myös ruotsiksi asiakkaiden tai työtovereiden kanssa (E)

Exempel 52–54 visar att det har varit lättare för mina informanter att få arbete och att arbeta pga. sina språkkunskaper. Informanterna G och E lyfter fram att det har varit lättare att kommunicera med andra människor när man kan flera språk. Det positiva med alla svaren är att i dem alla lyfts fram att informanten har haft nytta av språkbudet och de språk som de har lärt sig i grundskolan. Informanterna har kunnat utnyttja sina språkkunskaper flera gånger i arbetslivet.

6 SLUTDISKUSSION

I detta kapitel kommer jag att presentera mina resultat och sammanfatta de viktigaste punkterna i avhandlingen. Dessutom diskuterar jag några förslag som kunde användas på fortsatt forskning.

Syftet med avhandlingen är att redogöra hur språkbadet har påverkat olika livsval hos tidigare språkbads elever. Jag undersökte detta genom att ta reda på hur tidigare språkbads elever har upplevt språkbadsundervisningen, hur språkbadet inverkat på deras användning av svenska och om de anser att de har haft nytta av språkbad och sina kunskaper i svenska i olika livssituationer. Eftersom mitt syfte är att studera språkbadets inverkan på livsval kommer jag på basis av teorin lyfta fram vissa principer, metoder och tankesätt som tidigare elever har ombetts reflektera kring.

Materialet i min avhandling består av 18 svar. Jag gjorde en elektronisk enkät som jag delade i fyra kategorier: bakgrundsinformation, språkbadsundervisning, studie- och arbetsliv och användning av språkbads språket svenska. Enligt informanternas svar på mina frågor kan jag anta att frågorna har varit tydliga och lättförståeliga eftersom informanterna har besvarat alla frågor. Det fanns dock några frågor som informanterna inte hade förstått och svarade enligt sin egen tolkning på frågan (se bilagan, fråga 30). Dessutom märkte jag att vissa av bakgrundsfrågorna väckte vissa oklarheter i informanternas svar eftersom alla hade svarat på olika sätt (fråga nr. 4–5 i enkäten). Detta uppkom i svaren där alla hade skrivit när de började och slutade språkbadet på olika sätt. Om alla av mina informanter skulle ha svarat på samma sätt hade resultaten i bakgrundsfrågorna varit tydligare och då hade jag kunnat ta upp också dessa frågor.

Undersökningen gav en möjlighet till att fundera på hur tidigare elevernas bakgrundsfaktorer har inverkan på de erfarenheter och upplevelser som tidigare elever har om språkbadet. Det som jag iakttog som intressant var skillnader mellan könen eftersom det inte uppstod stora skillnader. Både män och kvinnor som deltog i undersökningen hade bara positiva upplevelser om sin språkinläring. Jag antar att

skillnaderna mellan könen framkommer i reguljära klasser och att eleverna befinner sig på olika nivåer i språkanvändningen. Detta tycks således inte vara fallet med språkbads elever eftersom alla var på samma nivå enligt resultaten. Jag var nöjd med informanternas aktivitet och fick intrycket att undersökningen som gäller språkbad var viktig för tidigare språkbads elever.

Min undersökning är en kvalitativ fallstudie eftersom jag koncentrerar mig på specifika fall och temat är avgränsat till erfarenheter och uppfattningar om språkbadets betydelse i informanternas liv. Undersökningen visar att informanterna har haft en bra gemenskap med sina klasskompisar och lärare. Enligt svaren har informanterna deltagit i olika verksamheter som de svenskspråkiga skolorna har varit med om. De bästa minnen som informanterna har lyft fram är stafettkarnevalen, teaterbesök, nattskola och lägerskola. Informanterna påpekar att det har varit en stor fördel att kunna både finska och svenska så att deltagandet i svenskspråkiga och finskspråkiga evenemang var möjliga.

Frågorna om språkbadsundervisningen behandlade informanternas uppfattningar och erfarenheter av språkbadsprogrammet. Utgående från svaren kan jag konstatera att informanterna har varit nöjda med språkbadsundervisningen, lärarna och klassandan. Det som jag anser som en viktig sak i resultaten var att informanterna anser gemenskapen och sambandet mellan klassen en viktig och bra del av programmet. Tidigare språkbads elevernas minnen av programmet var positiva och att utnyttjandet av språkbadsspråket svenska har varit en fördel till exempel i olika idrottsgränar. Informanterna var eniga om att när man har gått i språkbadsprogrammet är man mer social och vågar hålla olika föredrag också på svenska eftersom mängden av antalet föredrag på svenska i grundskolan var stor. Informanterna var motiverade att använda språkbadsspråket och tyckte om att gå i språkbadet samt insåg att allra bästa med programmet var klassen, evenemangen och lärarna (Laurén 2000: 27–28). Också det att man lärde sig flera språk var det bästa med språkbadet. Alla skulle kunna rekommendera språkbadet för andra eftersom man lär sig det andra inhemska språket bra och man får delta olika evenemang som inte elever i reguljära klasser har möjlighet till. Även om

informerarna var nöjda med språkbadsprogrammet var de inte villiga att fortsätta i en svensk skola efter grundskolan

I studielivet har resultaten visats vara positiva men att svenskans användning i vidareutbildningen har minskat pga. att skolan som vidareutbildningen utfördes var finskspråkig. Dock fanns det informanter som ansåg svenskan vara lättare till exempel i gymnasiet efter att ha gått i språkbadsprogrammet. Vissa av informanterna har även tänkt att kunna flytta utomlands eftersom svenskan är så stark att de skulle klara sig i Norden. Vidare har studieorten haft en stor betydelse för användningen av olika språk. Några av informanterna har studerat endast i finskspråkiga orter där svenskans betydelse var minimal. Dessutom visar resultaten att i vissa orter blev man överraskade att någon talade svenska. Språkbadet har också påverkat vissa informanter i arbetslivet. Enligt resultaten var det lättare att få jobb när man kunde de båda inhemska språken. Det kan anses vara positivt att när en av informanterna hade svarat att hen alltid tar fram i alla tillfällen att hen har gått språkbadsprogrammet och det är en rikedom. Resultaten visar också att modet att använda svenska har varit en stor fördel i informanternas liv vilket syns i att informanterna vågar tala även om de inte kan alla ord.

Tidigare språkbadsleverna anser att det är motiverande och intressant att studera svenska och andra språk vilket har också haft inverkan på positiva resultat som jag fick. Dessutom är tidigare språkbadslever stolta över sina kunskaper i svenska. Informanterna igenkänner sig med finskspråkiga elever och anser att deras språkfärdigheter är bättre än elevernas som går i reguljära klasser. Informanterna tog fram sina egna attityder till språkbadsspråket svenska och de olika förändringarna som har skett i språkinläringen och attityden under tiden i språkbadet. Informanterna ansåg att språkbadet har gett dem goda språkkunskaper som språkbadsundervisningen åstadkommit och hade en stor inverkan på positiva minnen och attityder till det andra inhemska språket. De anser inte svenskan som tvångssvenska utan de har fått en bredare synvinkel i språket. Dock fanns det några svar som angav att språkbadsspråket svenska inte har så stor betydelse i ens liv. Informanterna tog fram sina egna attityder till språkbadsspråket och de olika förändringarna som har skett i språkinläringen och attityden under tiden i språkbadet.

Informanterna skulle rekommendera språkbadsprogrammet för andra och de skulle alla sätta sina barn i språkbad. Dessutom var informanterna eniga om det att språkbadet ger en bättre möjlighet till språkinläringen i svenska och främmande språk än en reguljär klass. De flesta av informanterna beskrev sig själva som modiga språkanvändare vilket betyder att de litar på sig själva som språkanvändare samt på sina framtida möjligheter att ha nytta av de språkkunskaperna som de har. Andra beskrivande adjektiv som informanterna använde för att beskriva sig själv som språkanvändare var, ivrig, säker, öppen, stolt, flytande och naturlig. (Ladvelin, 2008: 119) I undersökningen ansågs språkbadet för det mesta vara trevligt och informanterna var mycket nöjda med sin språkbadsklass och betecknar språkbadet med positiva uttryck. Detta kan tolkas så att tidigare språkbadseleverna hade positiv inställning till svenskan. Det finns dock andra möjligheter som kan påverka elevernas förhållningssätt till sin skolgång till exempel elevernas familjebakgrund. Således kan man inte värdera av familjebakgrund eftersom föräldrarnas inställning och satsning på barnets studier har bevisligen samband med barnets inlärd åsikter. (Harju-Luukkainen 2010: 31–32).

Det som informanterna skulle ha önskat var att undervisningen i de matematiska ämnen som fysik, kemi och matematik skulle ha varit endast på ett språk eftersom begreppen upplevdes svåra att lära sig när språket ändrades under programmets gång. Dessutom kom det fram att informanterna skulle ha önskat mera undervisning på språkbadsspråket i högstadiet. För att kunna ordna dessa borde skolorna ha fler behöriga språkbadslärare som kan undervisa olika ämnen på svenska. En del av informanterna var inte nöjda med antalet av undervisningstimmar på svenska. Enligt resultaten hade vissa av informanterna svårigheter i innehållet och i förståelsen i vissa läroämnen som i detta fall ansågs som de mest negativa i hela språkbadet.

Enligt några svar syns det att språkanvändningen har minskat efter språkbadsprogrammet och användningen av svenskan har minskat. En av informanterna har svarat att känna sig förtretad pga. att användningen av språkbadsspråket svenska har minskat. Det som svaren visar är att informanterna känner sig osäkra med svenskan eftersom användandet har minskat. Många informanter såg att språkkunskaper i svenskan öppnade nya möjligheter

till utveckling av en bred språkig kompetens. Även om vissa av svaren har haft en negativ ton i sig kan man tolka att mina informanter är stolta över sin språkbadsbakgrund. Man kan konstatera att om språkbadet inte hade varit ett berikande utbildningsprogram skulle informanterna inte ha tagit upp dessa positiva erfarenheter som de fått av att använda de språk som de har lärt sig tack vare språkbad. I grundskolan kändes det vara så att informanterna var bekväma med språkanvändningen i språkbadsspråket svenska och i främmande språken engelska och tyska. Dessutom kan man konstatera att språkbadet har haft en positiv inverkan på inläringen i främmande språk. Några av tidigare språkbadselever studerade också tyska i grundskolan men inte längre i gymnasiet.

I allmänhet var informanterna av den åsikten att de har goda eller till och med utmärkta kunskaper i språkbadsspråket svenska vilket leder till att de klarade sig bra i ämnet svenska i skolan. Det är intressant att informanterna värderar högt sina språkfärdigheter vilket tyder på att har informanterna har lärt sig språket bra. En del av informanterna var denna åsikt att de var antingen två- eller flerspråkiga. Även om språkbadseleverna tenderar vara mera utvecklade i färdigheter som gäller att läsa och skriva än att själv tala. Allmänt anser man att språkbadseleverna är mycket duktiga i att kommunicera samt i deltagandet av språkbadsundervisningen eftersom ordförrådet är bred men grammatiska reglerna kan vara problematiska. Informanterna var alltså nöjda med sina språkkunskaper enligt resultaten. Tidiga språkbadseleverna ansåg sig själva som bättre språkanvändare än de som gick på reguljära klasser. Dessutom ansåg de att eleverna i reguljära klasser inte kunde nå samma nivå i svenska språket som elever i språkbadsprogrammet. Det att tidigare språkbadseleverna har bra språkkunskaper i språkbadsspråket svenska har således utvecklat deras självkänsla och hjälpt dem att utveckla en positiv attityd till svenska språket. Enligt resultaten använder tidiga språkbadseleverna språket svenska i olika vardagliga situationer om det behövdes. Det som resultaten visar också är att användningen av svenskan inte är regelbundet för dem alla. Det har också visat sig att språkbadseleverna klarar sig bättre i studentskrivningarna vilket är bunden till det inlärd språket i språkbadsundervisningen även om det sägs att förberedande till gymnasiestudier inte hör till språkbadets uppgifter (Bergroth 2015: 87).

Jag kan konstatera att informanterna tog undersökningen på allvar. Eftersom alla av informanterna hade fyllt i enkäten noggrant och svarat också brett på de öppna frågorna fast de tog mera tid än att fylla i frågor med svarsalternativ. Informanterna som deltog svarade mångordigt och jag fick positiv feedback att det är ett viktigt ämne att undersöka i samt de blev glada att jag var intresserad av deras åsikter som gäller språkbadsundervisningen.

Till de positiva sidorna av språkbadsprogrammet hörde elevernas språkbehärskning av det svenska språket, vilket enligt resultaten har varit en rikedom och hjälpmedel i inläringen av främmande språk. Dessutom visar resultaten att skolan där språkbadsprogrammet tillgick hade tillräckligt med resurser för att kunna ordna olika program och evenemang för eleverna under skoltiden. Det fanns dock positiva svar som gäller användningen av svenska språket. Informanterna var nöjda med att de kunde studera olika språk och de lärde språk lättare, vilket leder till språkbadsprogrammets bakgrund. (Bergroth 2015). Jag anser att det är förståeligt att informanterna är modiga att tala språkbadspråket eftersom då behöver de inte tänka på de grammatiska reglerna på samma sätt när man skriver. Som jag har redan nämnt tidigare använder informanterna lite svenska utanför studierna. Vissa har dock svenskspråkiga kompisar vilket står i relation till användningen av språket och vissa har inte vilket märks i användningen av språket svenska.

Det skulle ha varit intressant att banda in tidigare språkbads elevernas tal när de talar svenska nu tio år efter språkbadet eftersom vissa av dem säger att de inte har använt språket så mycket. Tidsbrist och det att informanterna bor i olika orter gjorde inte situationen möjlig samt det skulle inte ha passat mitt tema. Det hade också varit intressant att se hur de skriver på svenska. Eftersom skriftliga arbeten och muntliga diskussioner skulle ha utgjort en bra värdering av språkkunskaperna nu. En annan möjlighet skulle ha varit att göra enkäten på svenska men jag antar att svarsprocenten skulle ha varit låg. Undersökningen kunde göras bredare på ett sätt där informanterna ska svara mer detaljerat på frågorna och om man hade andra informanter som är jämnåriga och gått språkbadsundervisningen på en annan klass i en annan skola. Då vore man ha möjlighet

att jämföra tidigare språkbads elever med jämnåriga individer. Det skulle vara intressant att få veta hur informanter från olika skolor anser sig själva som språkanvändare tio år efter språkbadet. Dessutom skulle man få en bredare undersökning om tidigare språkbads elevernas erfarenheter av språkbad och uppfattningar om språkbadets betydelse för deras liv.

Språkbad är ett undervisningsprogram som har blivit populärt i Finland. Jag anser att det är viktigt att vara medveten om skolans roll vilket betyder att skolan inte ensam get eleven ett språk utan inläringen sker i samarbete med hemmet. Skolans uppgift är att möjliggöra undervisningssituationer där eleven kan förstärka sin identitet, intresse och motivation mot språket och andra skolämnen. Skolan försöker alltid bygga på den grund som barnet får i hemmet. Det att man använder en viss undervisningsform leder aldrig automatiskt till bättre undervisning eller resultat. (Björklund, Buss, Lauren, Mård 1998: 183–184) Eventuellt om undersökningen skulle ha varit bredare kunde enkäten ha skickats till flera grupper och jämföra gruppernas svar sinsemellan. Det som gjorde gruppens undersökning intressant var att även om några kom med i klassen först i grundskolan hade gruppen en bra klassanda. Den höga svarsprocenten kan bero på det att jag skickade ut enkäten individuellt till mina informanter. Jag anser att om informanterna skulle ha fått enkäten via andra vägar skulle svarsprocenten ha varit lägre.

Jag anser att min avhandling ger en bra bild av mina informanters livsval efter språkbadsprogrammet. Eftersom det handlar mycket om tidigare språkbads elevernas erfarenheter och upplevelser anser jag att intervju och andra språkbads klasser skulle vara en bra fortsättning på denna avhandling. Utöver att man beskriver erfarenheter och upplevelser i olika livssituationer kan man men hjälp av jämförelse se hur livsval fungerar i olika tidigare språkbads grupper samt hurdana tankar de i verkligheten har om språkbadundervisningen och hurdana språkkunskaper de har nu.

LITTERATUR

- Abrahamsson Niclas & Kenneth Hyltenstam (2004) I: Hyltenstam, Kenneth & Inger Lindberg (2004). (red) *Svenska som andraspråk*.
- Abrahamsson, Niclas (2009). *Andraspråksinläring*. Lund: Studentlitteratur.
- Ahlbäck, O. 1971 [1956]. *Svenskan i Finland*. Andra upplagan. Skrifter utg. av Nämnden försvensk språkvård 15. Läromedelsförlagen. Stockholm.
- Allardt, Erik. 2000. *Vårt land, vårt språk. En attitydundersökning om det svenska i Finland*. Finlandssvensk Rapport nr 35. Helsingfors: Svenska Finlands Folkting.
- Artigal, Josep Maria, ja Jacqueline Hall. *The Catalan Immersion Program: A European Point of View*. Norwood, (N.J.): Ablex, 1991
- Baker, Colin & Wright Wayne E. (2011). *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*. 6th Edition.
- Bergroth, Mari (2015). *Kotimaisten kielten kielikylypy*. Vaasan yliopiston julkaisuja, selvityksiä ja raportteja 202. [online] [Citerat 12.3.2020]. Tillgänglig: https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-617-3.pdf
- Bergström, Göran. och Boréus, Kristina. (2000) *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys* Lund: Studentlitteratur
- Björklund, Siv & Martina Buss, Marita Heikkinen, Crister Laurén, Harriet Vesimäki (red.). (1996). *Språkbadsselevers möte med närmiljön. Arbetsätt och undervisningsmetoder i språkbad. Kompendium 3*. Vasa: Vasa universitet. Fortbildningscentralen.
- Björklund, Siv & Karita Mård-Miettinen, Hanna Turpeinen (2007). *Kielikylypykirja – Språkbadsboken*. Vaasan yliopisto. [online] [citerat 20.4.2020] Tillgänglig: https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-200-7.pdf
- Björklund, Siv & Karita Mård-Miettinen, Hanna Turpeinen (2007). *Språkbad 20 år: i går, i dag och i morgon. Kielikylypy 20 vuotta: eilen, tänään ja huomenna*. I: Björklund, Siv & Karita Mård-Miettinen, Hanna Turpeinen (red.). *Kielikylypykirja – Språkbadsboken*. [online]. Vasa: Vaasan yliopisto. 9. [citerat

20.4.2020]. Tillgänglig: https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-200-7.pdf

Björklund Siv & Karita Mård-Miettinen, Marjo Savijärvi. 2014. Swedish immersion in the early years in Finland. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 17:2, 197–214.

Buss, Martina & Christer Laurén (2007). I: Björklund Siv & Karita Mård-Miettinen, Hanna Turpeinen (2007). *Kielikytkykirja – Språkbadsboken*. Vaasan yliopisto. 26–33. [online] [citerat 2020] Till-gänglig: https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-200-7.pdf

Denscombe, M. (2014). *The Good Research Guide: For Small-scale Research Projects*. 2. uppl., Maidenhead, Berkshire: McGraw-Hill Education [online] [citerat 24.9.2020] Tillgänglig: <http://www.most.gov.et/documents/470456/482061/The+Good+Research+Guide+for+small-scale+social+research+projects+Second+edition/7ba59cdd-a89f-5837-ed05-3e05f01a4049?version=1.0>

Ejlertsson, Göran (2015). *Enkäten i praktiken. En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur AB.

Forskningsetiska delegationens anvisningar (2012) *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland*. Helsingfors 2013 [online] [citerat 2.7.2020] Tillgänglig: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Forsskåhl, Mona. 2005. *Mitt emellan eller strax utanför. Språkkontakt i finlandssvensk slang*. Helsingfors: Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet.

Forsskåhl, Mona. 2015. *Finlandssvensk slang*. I: Marika Tandefelt (red.), *Gruppspråk, samspråk, två språk. Svenskan i Finland i dag och i går 1:2* (s. 47–78). Helsingfors: Skrifter utgivna av svenska litteratursällskapet i Finland.

Genesee, F. 1987. *Learning Through Two Languages. Studies of Immersion and Bilingual Education*. Cambridge, MA: Newbury House.

Grandell, Citha & Nina Hovi, Britt Kaskela-Nortamo, Karita Mård, Tina Young. (red.) 1995a. *Arbetsätt och undervisningsmetoder i språkbud*. Kompendium 1:

Metoder och material som stöder språkanvändning i språkbud. Vasa universitet. Fortbildningscentralen.

Grandell, Citha & Nina Hovi, Britt Kaskela-Nortamo, Karita Mård, Tina Young. (red.) 1995b. Arbetssätt och undervisningsmetoder i språkbud. Kompendium 2: Temaundervisning och stationer i språkbud. Vasa universitet. Fortbildningscentralen

Harju-Luukkainen, Heidi (2010) *Sukellus kielikylypyyn* [online] [citerat 20.5.2020] Tillgänglig: https://lauttasaarenkielikylypy.fi/wp-content/uploads/Sukellus_kielikylypyyn_perustietoa_vanhem.pdf

Helsingfors områdesvis 2017. Helsingfors stad, stadskansliet, stadsforskning och -statistik. Tillgänglig på: https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/18_11_05_Hki_Alueittain_2017_Tikkane_n.pdf (27.5.2020)

Helsingfors statistiska årsbok 2018. Helsingfors stad, stadskansliet, stadsforskning och -statistik. Tillgänglig på: https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/19_01_07_tilastollinen_vuosi_kirja2018.pdf (18.5.2020)

Herberts, Kjell (2015). Vasa som språkgemenskap – Tvåspråkighet på individ- och samhällsnivå. I: Lönnroth, Harry & Laukkanen, Liisa (red.). *Vasa som språkgemenskap Perspektiv på den tvåspråkiga stadens flerspråkighet*. Vaasan yliopisto julkaisuja [Citerat 12.8.2020] [Online] Tillgänglig: https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/7579/isbn_978-952-476-589-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hsieh, Hsiu-Fang & Sarah Shannon. (2005) *Three Approaches to Qualitative Content Analysis*, Qualitative Health Research. [online] [citerat 4.5.2020]. Tillgänglig: https://www.researchgate.net/publication/7561647_Three_Approaches_to_Qualitative_Content_Analysis

Jäppinen, Aini-Kristiina. 2002. *Ajattelu ja sisältöjen oppiminen vieraskielisessä opetuksessa*. Tutkimusraportti 1/3. Jyväskylä universitet: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.

Krippendorff, Klaus. (2013) *Content Analysis. An Introduction to Its Methodology*. 3rd Edition. Thousand Oaks, Calif.: Sage.

- Kalliokoski, Jyrki, Karita Mård-Miettinen, Tarja Nikula. (red) 2015. *Kieli koulutuksen resurssina: vieraalla ja toisella kielellä oppimisen ja opetuksen näkökulmia*. AFinLA-e. Soveltavan kielitieteen tutkimuksia 2015 / n:o 8. 153–167
- Ladvelin, Marjo (2007). Entä kylvyn jälkeen? I: *Kielikylpykirja – språkbadsboken*. 118–125. Red. Björklund, Siv, Karita Mård-Miettinen & Hanna Turpeinen. Vasa: Vaasan yliopisto, Levón-instituutti.
- Laurén, Christer (1991). *Kielikylpymenetelmä: Kielen käyttö mielekkääksi*. Vaasan yliopisto. Täydennyskeskus 1/1991.
- Laurén, Christer. (1996). Miksi emme ymmärtäneet sitä aikaisemmin? Kanadalaisittain toteutetusta ruotsin kielikylvystä Suomessa. I: Buss Martina. & Laurén, Christer. (red.). *Kielikylpy: Kielitaitoon käytön kautta*. Vasa. Vaasan Yliopisto. 9–16.
- Laurén, Christer. (1999). *Språkbud*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Vaasa: Vaasan yliopisto. Laurén, Christer. 2007. *Språkbadspedagogik*. I Björklund, Siv & Karita Mård-Miettinen. & Hanna Turpeinen. (red.) *Kielikylpykirja – Språkbadsboken*. Vasa: Vasa universitet, Levon-institut. 19–25.
- Laurén, Christer. 2000. *Kielten taitajaksi*. Kielikylpy käytännössä. Jyväskylä: Atena.
- Laurén, Christer. (2006). *Tidig inläring av flera språk*. Vasa: Vasa universitet
- Laurén, Ulla. 1991. Kaksikielisyys ja toisen kielen oppiminen. I: Laurén, Christer. (red.) *Kielikylpymenetelmä: Kielen käyttö mielekkääksi*. Vasa: Vasa universitet, Fortbildningscentralen 1, 23–35.
- Marttinen, Reetta (2019). Vaasan väestö vuonna 2018. Vaasa. kaupunkikehitys 8.7.2019. [online]. [citerat 21.7.2020] Tillgänglig: <https://www.vaasa.fi/uploads/2019/07/7ff3dc29-vaesto2000-2018.pdf>
- Mård, Karita (1998). ”En språkbadslärare skall vara medveten om sina roller” i *Språkbud i ett nötskal*. Publikation 1. Vasa universitet. Pohjalainen sanomalehtiyliopisto.
- Mård, Karita. (2002). *Språkbadsbarn kommunikerar på andraspråket*. Fallstudier på daghemsnivå. Vasa: Vasa universitet
- Nikula, Tarja. & Marsh, David. 1997. *Vieraskielisen opetuksen tavoitteet ja toteuttaminen*. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen

- Oikeusministeriö 2018. Suomen ja ruotsin kieli. [online]. [citerat 29.4.2020]. Tillgänglig: <https://oikeusministerio.fi/suomen-ja-ruotsin-kieli>
- Patel, Runa & Bo Davidson (2011). *Forskningsmetodikens grunder*. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning. Lund: Studentlitteratur
- Sajavaara, Kari. 1999. *Toisen kielen oppiminen*. I: Sajavaara, K. & Piirainen–Marsh, A.(red.) Kielenoppimisen kysymyksiä. Jyväskylä universitet. Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 73–102
- Seikkula-Leino, Jaana. 2002. *Miten oppilaat oppivat vieraskielisessä opetuksessa?* Oppilaiden suoriutumistasot, itsetunto ja motivaatio vieraskielisessä opetuksessa. Åbo: Åbo universitet, serie C, del 190
- Skolverket (2020). [online] [citerat 01.10.2020]. Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning/aldern-avgorande-for-andraspraksinlarning>
- Swain, Merrill. & Robert Kirthwood Johnson. 1997: *Immersion education: A category within bilingual education*. I: Johnson Robetr Kirhtwood & Swain, Merrill. (ed.) 1997: Immersion Education: International Perspectives. Cambridge. S. 116.
- Utbildningsstyrelsen (2014). Grunderna för läroplanen 2014 [online] [citerat]. Tillgänglig: https://www.opph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Vaasan yliopisto (2015). Språkbud i Finland. [online]. [citerad 2020]. Tillgänglig: http://www.uva.fi/sv/sites/immersion/about_immersion/finland/
- Vaasan ammattiopisto (2020). [online]. [citerat 2020] Tillgänglig: <https://vamia.fi/>
- YLE (2019) [online] [citerat 2020] Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2019/03/28/vi-ar-alltmer-oroad-over-svenskans-stallning-i-finland-flera-finlandssvenska>

Bilaga Enkäten

Kielikylpyopetuksen merkitys elämänvalinnoissa

Kysely koostuu taustakysymyksistä, kielikylpyyn liittyvistä kysymyksistä, kysymyksistä kielikylvyn vaikutuksesta eri elämäntilanteissa sekä kielitaitokysymyksistä.

*Pakollinen

Taustatiedot

1. 1) Sukupuoli *

Merkitse vain yksi soikio.

Nainen

Mies

2. 2) Valitse sopiva vaihtoehto. (voit myös valita useita) Olen: *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Opiskelija

Työelämässä

Työtön

Äitiys/isyyys vapaalla

3. 3) Millä paikkakunnalla asut? *

4. 4) Minkä ikäisenä aloitit kielikylvyn? *

5. 5) Minkä ikäisenä lopetit kielikylvyn? *

6. 6) Miksi luulet, että vanhempasi valitsisivat sinulle juuri kielikylpyohjelman? *

7. 7) Ovatko sisaruksesi osallistuneet kielikylpyopetukseen? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
 Ei

Siirry kysymykseen 8

Kielikylpyopetus

8. 8) Miltä tuntui aloittaa kielikylpy? Kerro esimerkiksi jokin kielikyllyn aloittamiseen liittynyt muisto. *

9. 9) Mitä ajatuksia kielikylpykieli herätti sinussa, kun olit vielä koulussa? *

10. 10) Kuvaile parhaita muistoja kielikylpyopetuksesta? *

11. 11) Onko jotain mistä et erityisesti pitänyt kielikylpyssä? *

12. 12) Vaativatko opettajat kielikylpykielen käyttöä oppitunneilla? Mitä mieltä olit tästä? *

13. 13) Mitä mieltä olit siitä, että eri aineiden opetuskieli vaihtui peruskoulun aikana (esim. matematiikka, fysiikka, kemia, opetettiin ensin ruotsiksi ja sitten suomeksi)? *

14. 14) Mita kieltä opiskelit peruskoulussa? *

15. 15) Mitä kieltä olet opiskellut peruskoulun jälkeen? *

16. 16) Miten koet, että kielikylpy on vaikuttanut vieraiden kielten oppimiseen? *

Merkitse vain yksi soikio.

- On vaikuttanut paljon
 On vaikuttanut osittain
 Ei ole vaikuttanut

17. 17) Jos vastasi edellisessä kysymykseen "on vaikuttanut paljon" tai "on vaikuttanut osittain", kerro millä tavalla.

18. 18) Voitko kuvitella laittavasi lapsesi ruotsin kielen kielikylpyyn? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
 Ei

Siirry kysymykseen 19

Opiskelu ja työelämä

19. 19) Mitä olet opiskellut peruskoulun jälkeen? (nimeä kaikki oppilaitokset, esimerkiksi lukiola, ammattikoulu, ammattikorkeakoulu, yliopisto yms.) *

20. 20) Millä paikkakunnalla/paikkakunnilla olet opiskellut? *

21. 21) Millaisia vaikutuksia kielikylpyllä on mielestäsi ollut jatko-opiskeluun? *

22. 22) Millaista työtä olet tehnyt opiskelujen aikana / opiskelujen jälkeen? *

23. 23) Millä paikkakunnilla olet työskennellyt opiskelujen aikana/opiskelujen jälkeen? *

24. 24) Miten arvelet kielikyllyn vaikuttaneen työelämääsi? (esim. työpaikan saaminen, työpaikan valinta, työn tekeminen)? *

Siirry kysymykseen 25

25. 25) Millaisissa tilanteissa käytät kielikylpykieltä (ruotsi) nykyään? *

26. 26) Millä kolmella sanalla kuvaisit itseäsi kieltenkäyttäjänä? *

27. 27) Onko asenteesi kielikylpykieltä kohtaan muuttunut kouluajoistasi? *

28. 28) Onko kielitaitosi ruotsin kielessä muuttuneet vuosien saatossa? Millä tavalla? *

29. 29) Oletko mielestäsi voinut hyödyntää ruotsin kielen taitoasi elämässäsi? Miten olet voinut hyödyntää sitä? *

30. 30) Mitä muuta haluaisit kertoa kielikylpykokemuksestasi tai ajatuksistasi ruotsin kielestä?
